PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Leto V - Cena 15 lir - 10 jugolir - 2.50 din | TRST četrtek 31. marca 1949 | Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. postale | Štev. 76 (1166)

SLOVANSKO-ITALIJANSKA LJUDSKA FRONTA

združuje vse demokratične množice Tržaškega ozemlja v borbi za ohranitev miru in za spoštovanje mirovne pogodbe

Slovansko-italijanska ljudska fronta

Vprašanje konkretne in dosledne protiimperialistične borbe je nujno povezano z vprašanjem enotnosti demokratičnega gibanja in vseh iskreno demokratičnih sil, kakor je na drugi strani enotnost demokratičnega gibanja možna le na osnovi konkretne in dosledne borbe proti imperializmu. Kdor je resnično pripravljen boriti se za pravice delovnega ljudstva, temu ni treba to posebej dopovedovati in ga o tem celo prepričevati: vsak resnični demokrat razume to instinktivno.

To stališče smo mi vedno zastopali in ga zastopamo tudi danes, ker edino to stališče more privesti do ponovne vzpostavitve borbene enotnosti tržaškega demokratičnega gibanja. Vsi drugi izgovori so le izgovori, in za njimi se skrivajo načrti, ki niso in ne morejo biti v interesu razrednega sovražnika našega delovnega ljudstva.

Iz tega razloga je Slovansko-italijanska ljudska fronta, ki zastopa stališče konkretne, dosledne in enotne protiimperialistične borbe, pozvala Vidalijevo frakcionaško skupino na enoten nastop na bližajočih se upravnih volitvah in smatrala, da njihov volivni porgram ne more predstavljati ovire. Pri tem jo je vodila predvsem skrb za vzpostavitev enotnosti tržaškega demokratičnega gibanja, ker le enotno tržaško demokratično gibanje more predstavljati resno nevarnost in resnega nasprotnika za krajevno in mednarodno reakcijo.

Na ta poziv je Vidalijeva frakcionaška skupina odgovorila z običajnimi in pavšalnimi psovkami in tako ponovno dokazala, da ji ne gre za konkretno in dosledno protiimperialistično borbo, ampak da ji je glavni namen paglabljanje razdora v vrstah tržaškega demokratičnega gibanja v izključno korist združenih protiljudskih sil.

Težnja po enotnosti pa je v vrstah tržaškega demokratičnega gibanja tako globoko zakoreninjena, izvira iz njihovega vsakdanjega konkretnega življenja, da Vidalijevi frakcionaški skupini ne bo več dolgo uspevalo nasilno vzdrževati razcepljenosti v demokratičnih vrstah, in bo trdota ter železna logika življenja samega vzpostavila — mimo in proti njihovi frakcionaški skupini — tisto borbeno enotnost, ki je neobhodno potrebna za konkretno borbo proti imperializmu.

Slovansko-italijanska ljudska fronta predstavlja politično sintezo teh življenjskih teženj najširših množic tako slovenskega kot italijanskega delovnega ljudstva in s tem predstavlja splošno platformo za vzpostavitev enotne borbene fronte vsega delovnega ljudstva na osnovi konkretne in dosledne borbe proti krajevni reakciji in anglo-ameriškemu imperializmu.

Slovansko-italijanska ljudska fronta ni zrasla samo zaradi bližajočih se upravnih volitev, ampak predstavlja trajen politični okvir za mobilizacijo in politično aktivizacijo najširših slovenskih in italijanskih ljudskih množic v vsakdanji borbi proti imperializmu in proti vsem nakanam krajevnih reakcionarnih in šovinističnih sil.

Slovansko-italijanska ljudska fronta predstavlja hkrati edini obstoječi politični okvir za enoten nastop vseh demokratičnih sil, vsega delovnega ljudstva, vseh množičnih demokratičnih organizacij, ker je Vidalijeva frakcionaška skupina te množične organizacije oropala vsake tvorne in mobilizacijske vloge ter jih spremenila v navadne politične agenture, izrabljajoč jih v svoje frakcionaške namene. Zaradi tega njihove množične organizacije ne žive svojega lastnega življenja, ampak le posojajo svoje ime frakcionaški borbi Vidalijeve skupine. Tudi zaradi tega se Vidalijeva frakcionaška skupina vedno bolj izolira in izgublja stik z množicami, ki niso tako naivne, da bi se mogle trajno izrabljati za nejasne frakcionaške cilje.

Slovansko-italijanska ljudska fronta postavlja v ospredje osnovne politične teze vse dosedanje borbe tržaškega demokratičnega gibanja, ki so v narodno-osvobodilni borbi in v borbi, ki so jo tržaške demokratične množice vodile po vojni, uspešno prestale svoj ognjeni krst. V njej se nadaljujejo slavne tradicije Osvobodilne fronte, ki je v slovenskem ljudstvu do najvišje stopnje razvila narodno zavest in ponos ter ga izoblikovala v zavestnega tvorca socialistične stvarnosti; v njej se nadaljujejo nič manj slavne borbene tradicije Slovansko-italijanske antifašistične unije, ki je v skupni borbi skovanemu slovansko-italijanskemu bratstvu dala množično, politično in organizacijsko obliko, zaradi česar je predstavljala sovražnika št. 1 za krajevno buržoazijo in šovinistično reakcijo in zaradi česar je predstavljala tudi največjo nevarnost za imperialistično politiko anglo-ameriške vojaške uprave.

Zaradi vsega tega predstavlja Slovansko-italijanska ljudska fronta najširšo obstoječo politično platformo za zbiranje vseh demokratičnih sil in za njihovo povezavo v trden blok, ki more uspešno kljubovati vsem nakanam krajevne reakcije in anglo-ameriškega imperializma ter preiti v odločno ofenzivo za osnovne življenjske pravice vsega, tako slovenskega kot italijanskega delovnega ljudstva.

L. D. H.

„Borba" o atlantskem paktu

FLRJ v prvih vrstah v borbi za mir in demokracijo

Zaradi tega vsi napadi na Jugoslavijo samo slabijo sile miru in spodbujajo napadalce, ki hočejo uničiti mir

BEOGRAD, 30. (Tanjug) — V svojem današnjem uvodnem članku poudarja «Borba», da je atlantski pakt resna grožnja za mir in za mednarodno sodelovanje. «Borba» piše

«Atlantski pakt je zadal hud udarec OZN. Pakt si ni zadal naloge zajamčiti stabilnost in blagostanje tako imenovanih severno atlantskih dežel, še manj pa rešiti razne spopade z miroljubnimi sredstvi, kakor čitamo v nekaterih njegovih klavzulah, temveč ravno nasprotno: Pakt predstavlja odkrito grožnjo za mir, za vse miroljubne države in celokupno miroljubno človeštvo. Smisel pakta je v ustvarjanju možnosti neposrednih oboroženih akcij vsakikrat, ko se bo to zdelo njegovim stvariteljem za potrebno. Pakt ni nič drugega kot gospodarsko in politično orodje, s katerim se uresničuje podjarmljenje zahodno-evropskih držav in njihovih kolonialnih posesti s strani ZDA. Med drugim je bil pakt napravljen tudi za to, da bi služil za izvajanje neprestanega pritiska na zahodno-evropske demokratične sile ter na napredne in protiimperialistične sile sveta sploh.

Vrata pakta niso bila zaprta niti fašistični Španiji, ki je v zadnji vojni odkrito pomagala silam osi in se borila na vzhodni fronti proti Sovjetski zvezi. Zato postaja odpor proti paktu vedno soglasnejši in njegovi stvaritelji ne bodo nikdar dobili pristanka in podpore delovnih množic, čeprav dobivajo sedaj formalni pristanek parlamentov držav-podpisnic. Delovno ljudstvo hoče, da bi se vojne strahote obnovile v korist monopolistov in imperialistov.

Jugoslovanski narodi pa, ki so izkusili, kaj pomeni imperialistični jarem, so v prvih borbenih vrstah za mir in demokracijo. V pretekli vojni je Jugoslavija ogromno žrtvovala, da bi ustalila red, ki ne bo več dovedel do tega, da bosta varnost in svoboda miroljubnih narodov v nevarnosti. Hkrati je FLRJ na vzoren način dokazala, da zna braniti svojo svobodo proti napadalcem. Po vojni pa se je Jugoslavija na vseh mednarodnih konferencah pokazala kot dosleden borec za mir v taboru resnično demokratičnih držav. Danes pa delavstvo Jugoslavije pod vodstvom KPJ gradi v svoji svobodni državi socializem in iz dneva v dan doprinaša k utrjevanju miru in demokratičnih sil v svetu.

«Borba» nato obsoja protijugoslovansko gonjo kakor tudi zgrešeno tolmačenje jugoslovanskega doslednega stališča, ki ga je FLRJ zavzela proti napadalnemu atlantskemu paktu.

«Ta protijugoslovanska gonja», poudarja «Borba», «slabi fronto miroljubnih sil in spodbuja avtorje napadalnih paktov ter jača njihove napore, ki gredo za tem, da bi razrušili mir in pripravili nove spopade».

V sedanjem položaju izkorišča to gonjo reakcionarna propaganda na Zapadu ter na ta način odvrača pažnjo svojih množic od tistega, kar v resnici pomeni atlantski pakt zavračajoč vso odgovornost na Sovjetsko zvezo. Na ta način je reakcionarna propaganda izkoristila, kakor je znano, tudi stališče, ki ga je zavzela Bolgarija in Grčija glede združitve Makedonije in ustanovitve balkanske federacije, da bi jo na ta način predstavila kot sestavni del «napadalnih načrtov Sovjetske zveze na Balkanu». S tem je hotela ta propaganda prav tako opravičiti ukrepe zahodnih držav v Grčiji in jih predstaviti kot obrambne ukrepe, ki imajo namen zaščititi Grčijo in Turčijo. Značilno je dejstvo, da v državah ljudske demokracije niso vodili računa o pravi važnosti takšne propagande. Mnenja so, da bo bobnanje Zahoda o zbiranju čet v bližini jugoslovanskih meja njim koristilo, v kolikor bo ustvarilo strah in zmedo pri jugoslovanskih množicah. S takšnim stališčem in z nadaljevanjem klevetniške gonje proti Jugoslaviji ne delajo drugega kot spodbujajo zahodno propagando, da jih smatra za nedosledne v njihovi borbi za mir in neodvisnost drugih držav predvsem manjših, ter da jih obtožuje tistega, zaradi česar obtožujejo napredne sile imperialiste.

ENA LINIJA: VU - AGNELETTO - VIDALI

Ne klečeplaziti!

To je bilo, je in bo ostalo naše stališče glede vseh tistih najosnovnejših človečanskih pravic, za katere smo v teku zadnjega štiriletnega svetovnega klanja dali toliko žrtev in prelili toliko krvi. Samo imperialisti ter bivši fašistični in sedanji imperialistični hlapci se s tem ne strinjajo.

Med najosnovnejše človečanske pravice spada tudi pravica nošenja naših nepopačenih priimkov. Zato je ljudska oblast znani fašistični zakon o poitalijančevanju naših priimkov takoj razveljavila in naše ljudstvo je tudi od anglo-ameriške vojaške uprave zahtevalo, da fašistični zakon o priimkih razveljavi. Anglo-ameriška vojaška uprava seveda tega ni hotela in — kakor smo predvčerajšnjim javili — še vedno noče storiti, temveč je izdala že več ko pred enim letom ukaz na temelju katerega naj vsakdo, ki se hoče podpisovati s svojim pravim imenom, ponižno prosi za to conskega predsednika. Ko je rok iztekel in se 99 odst. tržaških Slovencev ni hotelo ponižati ter za svoje najosnovnejše pravice moledovati in prosjačiti, je VU sedaj ponovno izdala podoben ukaz. Tudi sedaj je naše stališče isto kot je bilo: Ne bomo klečeplazili za svoje pravice!

Imperialistični hlapci okrog «Demokracije» pa so bili drugačnega mnenja in so pristali na klečeplazenje ter propagirali, da Slovenci vlagajo prošnje za dosego pravice nošenja svojih pravih priimkov.

Sedaj se je «Demokraciji» pridružilo tudi Vidalijevo glasilo «Il Lavoratore», kakor smo že včeraj javili.

To je le en primer iz zadnjega časa, ki vedno bolj utrjuje enotno linijo VU - Agneletto - Vidali.

Drugi primer pa je ta-le:

Kakor je znano je anglo-ameriška vojaška uprava na svoji tiskovni konferenci nedavno priznala, da smatra slovenske prosvetne delavce za petokolonaše, ki so zaradi tega podvrženi preiskovanjem angleške vojaške policije FSS. Prav ti slovenski prosvetni delavci pa sestavljajo skoro sami tudi Strokovno zvezo prosvetnih delavcev Enotnih sindikatov, kateri je sedanje Vidalijevo vodstvo ES Radich - Slavec prepovedalo delovanje. Vidalijevo glasilo v slabem slovenskem jeziku «Delo», pa na isti liniji vojaške uprave proglaša v svoji zadnji številki prav te prosvetne delavce prav tako za petokolonaše in pravi:

«Zato pozdravlja «Delo», ukrep izvršilnega odbora Enotnih sindikatov, ki bo končno preprečil nadaljnje petokolonaštvo in provokatorstvo v naših sindikatih».

Naši prosvetni delavci so torej prav takšni «petokolonaši» za Vidalijeve razbijače kakor za imperialistične predstavnike. Drugače tudi ne more biti: saj je Vidalijevo razbijanje tukajšnjega demokratičnega gibanja glavna podpora «splošni politični linji» tukajšnjih imperialističnih predstavnikov.

XI. kongres Komsomola v Moskvi

Sovjetska mladina se bori za enotnost demokratične mladine sveta

Veliki uspehi Komsomola pri obnovi sovjetskega gospodarstva - Za junaške podvige na fronti je bilo odlikovanih 3 in pol milijona mladih borcev - Nad milijon mladincev študira v raznih šolah

MOSKVA, 30. — Včeraj popoldne se je v Kremlju ob navzočnosti delegatov vseh sovjetskih republik ter inozemskih delegacij začel 11. kongres Komsomola. Na dnevnem redu je poročilo glavnega odbora in nadzorstvenega odbora, izvolitev novih članov teh dveh odborov, poročilo o delovanju Komsomola in sprememba pravil.

Po izvolitvi generalisima Stalina za častnega predsednika kongresa ter članov političnega urada KP v častno predsedstvo je glavni tajnik Mihajlov podal poročilo, v katerem je orisal delo Komsomola od njegove ustanovitve ter poudaril njegovo vlogo v državnem življenju.

Govoril je nato o vlogi komunistične mladine Sovjetske zveze na mednarodnem področju ter izjavil, da se Sovjetska mladina bori za utrditev enotnosti demokratične mladine vsega sveta. Milijoni naših članov, je izjavil Mihajlov, so soglasno odobrili politiko Stalina. Naša dolžnost je vzgajati mladino v duhu internacionalizma, prijateljstva in solidarnosti z demokratično mladino vsega sveta. Prva seja se je zaključila s petjem Internacionale.

Že pred 30 leti sta največja človeka naše dobe Lenin in Stalin osnovala pomočnika boljševiške partije — Komsomol, ki je združil v svojih vrstah napredno sovjetsko mladino mesta in dežele. Se pred veliko oktobrsko revolucijo sta Lenin in Stalin postavljala partiji kot eno največjih nalog, da uvede mladino v revolucionarno delo ter da jo uči v revolucionarni borbi. Leta 1917 so na VI. kongresu boljševiške partije postavili temelje, na katerih je bil osnovan Komsomol. 29. oktobra 1918. Takoj po ustanovitvi si je Komsomol pridobil velike izkušnje, ker se je boril v državljanski vojni proti tuji intervenciji. Za svoje zasluge v tej borbi je bil odlikovan z redom Rdeče zastave.

Komsomol je združil v svojih vrstah milijone mladincev in mladink ter postal verni pobornik boljševiške partije v borbi za izgradnjo prve socialistične države na svetu.

Komsomolci postajajo prvoborci socialističnega tekmovanja v podjetjih in dosegajo izredne uspehe. V letih stalinskih petletk dela mladina požrtvovalno pri gradnji novih tovarn, mest, rudnikov, električnih central, prog in cest. Danes študira okoli 700.000 mladincev na univerzah in visokih šolah v Sovjetski zvezi, če pa prištejemo še vse one, ki študirajo v raznih večernih šolah, in one, ki študirajo doma, znaša to število preko milijon, kar presega število študentov vse hevropskih držav skupaj.

V Vrhovnem sovjetu ZSSR je danes 135 mladincev in mladink. Za aktivno udejstvovanje pri gospodarski izgradnji države je bil Komsomol odlikovan z redom Rdeče zastave dela, komsomolske organizacije Moskve, Donbasa in Dnjeprostroja pa z Leninovim redom.

Ko so fašistični zavojevalci napadli deželo socializma, je sovjetska mladina vstala kot en človek, da z orožjem v roki brani svojo domovino ter skupno z vsem sovjetskim ljudstvom in njegovo armado izvojevala sijajno zmago v veliki domovinski vojni. Na poziv centralnega komiteja Komsomola je prostovoljno odšlo na fronto 900 tisoč mladincev in mladink. Za junaške podvige na raznih frontah je okoli 3 in pol milijona mladih borcev, ki so se udejstvovali v borbi, bilo odlikovanih. Od teh je 7000 odlikovanih z redom heroja Sovjetske zveze. 60 komsomolcev je bilo dvakrat odlikovanih z redom heroja Sovjetske zveze, dva, in sicer Ivan Koždub in Aleksander Pokrižkim trikrat. Za podvige članov Komsomola v domovinski vojni je Komsomol dobil tretje visoko odlikovanje Leninovega reda.

Pri obnovi sovjetskega gospodarstva, sovjetskih mest in vasi po vojni so bili komsomolci zopet v prvih vrstah. Milijoni mladincev se borijo za točno in pravočasno izvedbo petletke. Podeželska mladina s Komsomolom na čelu tvori prednjo stražo borcev za čim večjo letno proizvodnjo. Tri sto komsomolcev na vasi je bilo odlikovanih z redom heroja socialističnega dela. Ob 30. obletnici Komsomola je prezidij Vrhovnega sovjeta ZSSR ponovno odlikoval Komsomol z Leninovim redom. Pred sedanjim kongresom so komsomolci še bolj razvili medsebojno tekmovanje. Tako v šolah kakor v tovarnah in na polju so vedno prvi.

Sforzove izjave o kolonijah

NEW YORK, 30. — Italijanski zunanji minister Sforza je na tiskovni konferenci izjavil, da bo zahteval, da lahko obrazloži stališče italijanske vlade glede kolonij pred skupščino OZN, ki se bo začela jutri.

Abesinski minister v Franciji je danes izjavil, da se mora Eritreja vrniti Abesiniji, da si Abesinija zajamči svojo varnost. Danes je centralni komitet KPI nadaljeval delo z diskusijo o Togliattijevem referatu o borbi za mir.

V Bariju je danes prišlo do incidentov, ker so razni hujskači razširili vesti, da bodo popoldne nalepili manifeste o napovedi vojne. Prišlo je do velikega razburjenja in tudi do spopadov med posamezniki. Posegla je vmes tudi policija.

V Parmi so danes proglasili 24-urno splošno stavko kot protest, ker delodajalci niso znova odprli nekaterih tovarn.

Namestniki za Avstrijo razpravljajo še vedno o razseljencih

LONDON, 30. — Namestniki za Avstrijo so danes nadaljevali razpravljanje o 16. čl. mirovne pogodbe, ki se nanaša na razseljence. V glavnem so razpravljali o vprašanju mednarodnih organizacij, ki nudijo pomoč razseljencem. Prišli pa niso do nobenega zaključka.

Razbijači SSZ na delu

NEW YORK, 30. — Tajnik CIO Carey je napovedal, da se bodo voditelji CIO, AFL in britanskih Trade Unions sestali 7. aprila v Washingtonu, kjer bodo razpravljali o ustanovitvi nove mednarodne organizacije, ki naj bi za njih nadomestila Svetovno sindikalno zvezo Pripomnil, je, da bodo pozneje povabili, naj pristopijo, tudi predstavnike «nekomunističnih» sindikatov Italije, Francije, zahodne Nemčije in skandinavskih držav.

1. maj in 29. november bodo praznovali v FLRJ dva dni

BEOGRAD, 30. (Tanjug) — Letos bodo v Jugoslaviji praznovali ljudski praznik 1. maja in državni praznik 29. novembra dva dni. Ta sklep je sprejelo predsedstvo ljudske skupščine FLRJ.

Proglas francoskih sindikatov proti Degaullovi predrznosti

PARIZ, 30. — Vodstvo francoske glavne zveze dela izjavlja v svojem poročilu, da je De Gaulle javno izrazil svoje sovraštvo in svoj prezir do delavskega razreda. Za to mu daje pogum reakcionarna politika vlade in razbijačev sindikatov. To mu je tudi dalo predrznost, da je naravnost izjavil, da hoče zatreti akcijo delavskega razreda.

Vodstvo sindikatov označuje te izjave kot ostanek fašizma in hitlerizma, ter poziva vse organizacije in člane CGT, naj z vztrajnostjo nadaljujejo svojo politiko za enotnost vseh delavcev, ki bo razbila upanje reakcionarjev in fašistov. Dalje poziva CGT vse sindikalne zveze, naj že sedaj podvzamejo potrebne ukrepe za velike skupne manifestacije v vseh krajih Francije ob priliki 1. maja.

BEOGRAD — Te dni je prispela v Beograd indijska trgovinska delegacija, ki jo vodi namestnik ministra za trgovino Krišna Čeltur. Delegacija se bo v Beogradu pogajala za izvajanje trgovinske pogodbe, ki je bila sklenjena med Jugoslavijo in Indijo.

Da, vaše početje je pravi škvadrizem!

«Squadristi», noi?

Tako se v včerajšnji številki svojega glasila hinavsko izprašujejo Vidalijevi uredniki, potem ko so izvršili celo vrsto tipičnih fašistično-škvadrističnih napadov na posamezne naše tovariše seveda vedno v razmerju 10 do 15 Vidalijevih škvadristov proti enemu našemu tovarišu. (In prav to razmerje spada v najbitnejše oznake fašističnega škvadrizma!).

Tako rekoč isto uro in minuto in prav med tem, ko so se tako hinavsko javno izpraševali in pripravljali članek za svoj list, v istem času torej okrog 9 včeraj dopoldne so v veži poslopja v Ul. Montecchi izvršili najnovejši fašistično-škvadristični napad. To pot so se spravili ponovno na tovariša Kendo, znanega antifašističnega borca in urednika tednika «LA NOSTRA LOTTA», ki je leta in leta ječal v fašističnih zaporih prav po zaslugi sličnih fašistično-škvadrističnih metod, ki so jih izvajali nad njim in nad vsemi antifašističnimi borci, predvsem pa nad vsemi tržaškimi in primorskimi Slovenci, fašistični razbojniki, katerih metode kakor vidimo se prav nič niso razlikovale od metod sedanjih Vidalijevih škvadristov. Vodil je napad zopet «vice direttore responsabile» Vidalijevega glasila histerični Ruggero Spadaro s svojim adjutantom Tonelom. Izmed desetorice, ki so se zaganjali v tov. Kendo pa se je najbolj odlikoval šofer uredništva Vidalijevega glasila Seles, ki je znan po svojih javnih «avtokritikah» zaradi prejšnjih napadov na naše tovariše. Ta «avtokritik» je namreč tov. Kendo udaril s pestjo v obraz, ker je vedel, da ni sam, temveč da ima za seboj še deset pomagačev.

Zastonj se torej vprašujejo Vidalijevi uredniki, ali so škvadristi ali ne. Njihova dela iz dneva v dan vedno odločneje govorijo in dokazujejo, da so!

Ob tem hinavskem javnem izpraševanju pa seveda svojih škvadrističnih dejanj nočejo niti priznati ter tajijo, da so napadli tov. Petronia in zahrbtno vrgli nanj ogromen kamen, kar se ne more označiti drugače kot za navaden kriminal.

Pri vsem tem svojem škvadrističnem početju proti tov. Petroniu, pa so se prav dobro zavedali, da se tov. Petronio sploh ne more braniti, ker je nedavno prestal v bolnišnici težko operacijo in je še vedno rekonvalescent. Tudi to spada v bistvo škvadrizma: napadati stare in bolne ljudi. Prav takšno škvadristično dejanje so namreč zagrešili pred meseci v Lonjerju ob znanih tamkajšnjih dogodkih, ko so Vidalijeve škvadre pretepale tamkajšnjega partizanskega invalida. Podobno se je zgodilo tudi tovarišici Janki, znani partizanski borki, da ne omenjamo pretepanj in napadov na naše tovariše in tovarišice v Skednju, ko so prihajali na konferenco Osvobodilne fronte.

Vidalijevi uredniki seveda vse to zanikujejo, zanje so vse to «fatti falsi», s katerimi naš dnevnik «žali in navaja na mržnjo proti nekaterim tovarišem 'Il Lavoratore'». In prav to je pri vsej zadevi najbolj nizkotno in kolikor toliko poštenega človeka, nevredno!

Sicer pa drugega in drugačnega pisanja razen laganja, od Vidalijevih lažnivih urednikov tudi ne moremo pričakovati. Ljudje, ki vsak dan pitajo svoje čitatelje z najbolj gorostasnimi in podlimi lažmi, tudi ne morejo drugače postopati. In prav je tako! Edino tako jih je in jih bo vedno bolj tržaško delavstvo do golega spoznalo!

Tržaška "železna elita"

Običajno imenujejo meščanski sociologi «ZELEZNO ELITO» skupino ljudi, ki tvorijo vrh buržoazne družbe. Dodaja se pri tem označba, da so to najsposobnejši, najboljši, najuglednejši priznani strokovnjaki itd.

Razen strank, vladnih in parlamentarnih skupin ima ta elita še drugačne organizacije, ki so seveda mednarodne, v bistvu pa so bile vodene prvotno iz Pariza, pozneje pa iz Londona. Dve najbolj znani sta aloža prostozidarjev» in «rotary-club». Njih delovanje je bilo pred vojno zlasti močno v Podonavju in v stari Jugoslaviji. Brez njih soglasja se niso postavljali ministri, visoki državni uradniki, generali, rektorji univerz itd.

V Italiji je fašizem deloma oviral delovanje teh združb. Zato pa so toliko bolj oživele po vojni. Njih središče je Milan, ki je tudi sedež organizacije finančnega kapitala za De Gasperijevo vladavino. V Trstu sta obe organizaciji obstajali že po letu 1918 (pred 1914 tudi), vendar je njih delovanje zamrlo po letu 1932.

Zdaj čitamo, da je KLUB ROTARIJCEV proslavil svojo petindvajsetletnico v hotelu «Excelsior», ob navzočnosti guvernerja ROTARY-KLUBOV za Italijo, oblasti, poveljnika področja itd. Predsednik tržaškega kluba je seveda A. N. COSULICH (najbrže mora imeti za vse svoje funkcije, službe in predsedništva poseben register, da se kdaj ne zmoti...), podpredsednika pa sta odvetnik FORTI (predsednik Lloyda) in prof. LAPENNA (primarij bolnic).

V Trstu bo klub najlepša priložnost da se tržaška elita shaja z začasno anglo-ameriško, ter bosta obe skupaj tvorili «železno alianso». O priliki bomo čitali o kaki «dobrodelni akciji rotarijcev, najbrž v omiljenje brezposelnosti... Zanimivo bi bilo vedeti, kdo izmed domačih intelektualcev je bil sprejet v to družbo, ki bo gledala deliti stolce in uglajevati domače prepire in nesporazume, da ne bi prišli tisku in javnosti v zobe...

Protestžena Jugoslavije proti terorju v Grčiji in Španiji

BEOGRAD, 30. — Glavni odbor AFZ Jugoslavije je poslal protestno brzojavko glavnemu tajniku OZN Trygve Lieu proti monarhofašističnemu terorizmu v Grčiji.

Jugoslovanske žene, je rečeno v brzojavki, z zgražanjem siedijo terorizmu, ki ga grški monarhofašisti s pomočjo anglo-ameriških čet vodijo proti grškim rodoljubom, proti nedolžnim otrokom in proti ženam. Protestiramo proti mučenjem, preganjanju in ubijanju najboljših sinov grškega ljudstva in zahtevamo, naj s posredovanjem OZN preneha tuje vmešavanje v Grčiji, tako da bo grško ljudstvo lahko napravilo samo konec vojni in vzpostavilo mir v svoji domovini.

Glavni odbor AFZ Jugoslavije je poslal Trygve Lieu protestno brzojavko tudi proti preganjanju in smrtnim obsodbam, ki jih dnevno izrekajo Francova sodišča proti španskim rodoljubom.

PARIZ — Moskovski radio poroča, da je v starosti 91 let umrl častni akademik in aktivni član državnega zavoda za medicino ZSSR Nikolaj Fedorovič Gamalej.

Vojaški udar v Siriji

Pogajanja za premirje z Izraelom so prekinjena - Manjkajo še podrobnejše in točnejše vesti

BEIRUT, 30. — Radio v Damasku poroča, da je v Damasku izbruhnila vojaška vstaja. Objavil je poročilo, da je vojska prevzela oblast, ter poziva ljudstvo, naj ostane mirno. Proglašeno je bilo obsedno stanje. Sirijsko-transjordanska meja je bila zaprta. Vstajo je izvedla skupina mladih častnikov in ni prišlo do prelivanja krvi. Vodil jo je šef glavnega štaba polkovnik Husni Zaim. Zdi se, da so voditelji vojaške vstaje v tesni zvezi z več političnimi voditelji, ki nasprotujejo politiki vlade. Vojaški odbor je baje dal nalog Emiru Adel Arslane, naj sestavi začasno vlado. Člani dosedanje vlade so bili internirani. Poročajo, da so bile v Aleppu manifestacije v prid vojaškemu udaru. Vojska je zasedla vladna poslopja v Aleppu, Homsu in Hami. Položaj v Damasku je miren. Radio v Damasku je javil, da je vojska sklenila stopiti v akcijo zaradi sovražnosti vlade do vojske in zaradi nezadovoljstva prebivalstva. Na tiskovni konferenci je poveljnik sirijske vojske Husni Zaim izjavil: «Sklenili smo začasno prevzeti oblast, da napravimo konec anarhiji in diktaturi. Spremembe so izključno notranjega značaja. Pogajamo se s predsednikom parlamenta za sestavo nove vlade, ki naj razpiše nove volitve ali plebiscit. Pogajanja z Izraelom se bodo normalno nadaljevala.» Izvršenih je bilo več aretacij.

Medtem je predsednik posredovalne komisije med Sirijo in Izraelom javil, da je komisija prekinila delo, dokler se položaj ne ustavi. Predstavnik izraelske vlade pa je danes izjavil, da napoved pogajanj za premirje med Sirijo in Izraelom nima nič opraviti z dogodki v Siriji, ki jih je pripisati edinole gospodarski zmedi in korupciji, ki vladata v Siriji. Vendar pa je možno, je pripomnil omenjeni predstavnik, da bodo ekstremistični elementi iskali vzrok za te dogodke v napovedanih pogajanjih za premirje z Izraelom. To bi seveda lahko paraliziralo voljo Sirije do pogajanj. AFP pa označuje vrhovnega poveljnika sirijske vojske kot nasprotnika «Velike Sirije» in britanske politike.

Trgovinski dogovor med ČSR in Indijo

PRAGA, 30. — Včeraj so v Delhiju podpisali trgovinski dogovor med ČSR in Indijo. Dogovor določa izmenjavo blaga za 849 milijonov kron. Indija bo dobavljala ČSR juto, gumi, olje, čaj in druge predmete v vrednosti 360 milijonov kron, dočim bo ČSR izvozila v Indijo za 480 milijonov kron blaga, kakor n. pr. steklarske izdelke, stroje in kemijske izdelke. Razen tega bo ČSR poslala v Indijo strokovnjake za zgraditev industrije. Dogovor je veljaven do 31. decembra 1949.

Novi uspehi kitajske osvobodilne vojske

SREDNJA KITAJSKA, 30. — Agencija Nova Kitajska poroča, da so edinice kitajske osvobodilne vojske od 19. do 23. marca osvobodile tri glavna mesta v pokrajini Hupej. V istem času je demokratična vojska osvobodila mnogo vasi severno od Can Kao.

Od včeraj so prekinjene železniške zveze med Hankeuom in Sinjangom, ker so oddelki demokratične vojske izvedli napad na postajo Weikiatien kakih 100 km severno od Hankeva na železniški progi Hankeu-Peking.

Volitve delegatov za kongres nemškega ljudstva

BERLIN, 30. — Agencija ADN sporoča, da je Svet nemškega ljudstva sklenil, da bodo tri zahodna okupacijska področja izvolila delegate za tretji kongres nemškega ljudstva. Ravno tako bodo delegate izvolili na sovjetskem področju. Volitve so bile določene za 15. in 16. maja. Dan kongresa pa ni bil še določen.

Svet nemškega ljudstva je dal sedanjim predsednikom navodila, naj protestirajo proti odcepitvi nemškega ozemlja, ki so ga priključili zahodnim državam.

BATON ROUGE (Luisiana) — Reka Mississippi je danes dopoldne podprla jez 6 km severno od mesta Port Allen. Prebivalci tega sicer majhnega mesta, okrog 6500 oseb, so se v naglici umaknili.

Demonstracije proti paktu se povsod nadaljujejo

Irska je odklonila vstop v pakt - Ameriška vojna politika bo davkoplačevalcem naložila nova bremena

NEW YORK, 30. — Danes so s parnikom «Queen Marie» prispeli v New York zunanji ministri Bevin, Spaak, Holandec Stikker in Luksemburžan Bech, ki bodo 4. aprila podpisali atlantski pakt. Nocoj je odpotoval z letalom iz Pariza francoski zunanji minister Schuman.

Ameriški zunanji minister Dean Acheson je na današnji tiskovni konferenci izjavil, da se bo jutri sestal z Bevinom in s holandskim zunanjim ministrom, v petek pa s francoskim, belgijskim in luksemburškim zunanjim ministrom. V soboto zjutraj pa se bodo sestali vsi zunanji ministri. Napovedal je tudi, da bo 4. aprila ob podpisu pakta imel Truman kratek govor.

Jasno je, da bo vojna politika ameriške vlade zahtevala vedno nova bremena od ameriških davkoplačevalcev. Predsednik odbora za oborožene sile v parlamentu Winson je na primer izjavil, da je vojaški proračun, ki ga je predložil predsednik Truman za prihodnje finančno leto, nezadosten, in da ga bo treba zvišati.

Po poprejšnjem posvetovanju s Francom se je tudi portugalska vlada odločila, da vstopi v pakt in to so danes uradno javili. Ni pa uspelo Ameriki potegniti v pakt tudi Irske, ker je vlada sporočila, da ne bo stopila v ta pakt, dokler ne bo vsa Irska neodvisna.

Luksemburški zunanji minister je izjavil, da so zunanji ministri Velike Britanije, Nizozemske, Belgije in Luksemburga razpravljali med potovanjem na «Queen Marye» o možnosti sredozemskega pakta.

Ob prihodu parnika «Queen Marye» v New Yorku pa je čakal Bevina kaj neprijeten sprejem. Večja množica, ki se je zbrala, da protestira proti angleški politiki v Izraelu, je vzklikala proti Bevinu. Metali so proti njegovemu avtomobilu jajca in paradižnike.

Islandski parlament je danes odobril vstop v atlantski pakt. Med debato pa se je pred parlamentom zbrala ogromna množica, ki je odločno protestirala proti paktu. Več šip na oknih je bilo razbitih. Tudi pred norveškim parlamentom je množica odločno protestirala proti paktu. Vzklikali so: «Atlantski pakt pomeni 9. april» (dan nemškega napada na Norveško).

Večja demonstracija proti paktu je bila tudi v Montrealu v Kanadi, kjer je bilo več ljudi ranjenih v spopadu s policijo.

Medtem javljajo iz ZDA, da je rektor univerze v Yale izjavil, da so sovjetskemu skladatelju Šostakoviču prepovedali govoriti na univerzi v Yale.

Gospodarski zemljepis FLRJ

BEOGRAD, 30. — Ministrstvo za znanost in kulturo FLRJ je ustanovilo posebno uredniško komisijo za knjigo o gospodarskem zemljepisu Jugoslavije. To važno delo z bogatimi ilustracijami bo prikazalo naravne življenjske pogoje, proizvodnjo in stopnjo izkoriščanja bogastva države. Poseben del tega dela bo posvečen značilnostim posameznih republik.

TRŽAŠKI DNEVNIK

Od 4. do 9. aprila bodo industrijska podjetja ostala brez električnega toka

Več kot 4 tisoč delavcev bo tako ostalo brez dela

Pred dvema dnevoma je urad za delo vojaške uprave sklical predstavnike gospodarskih združenj in sindikalnih organizacij, da bi jim javil sledeče: zaradi poslabšanja položaja glede dobavljanja električne energije in s tem v zvezi tudi dovoljnega dobavljanja vode, bo od 4. do 9. aprila ukinjena dobava električnega toka vsem industrijskim podjetjem in tovarnam, ki bodo lahko nadaljevale z delom le v primeru, da imajo svojo lastno električno napeljavo. Ta ukrep ne velja za obrtne delavnice, v katere se prišteva le tiste s potencialom nižjim od 15 kw. Javni uradi in druge ustanove bodo delovale normalno. Tudi kar se tiče dobavljanja električne energije stanovanjskim hišam, bo ostalo do nadaljnjega pri istem, in sicer da bodo imeli v stanovanjih le trikrat tedensko električni tok.

Kljub temu je jasno, da je ta vest vzbudila veliko razburjenje prav med delavci, ki bodo zaradi tega ukrepa najbolj prizadeti. Prekinitev dobave električnega toka predstavlja namreč za večino industrijskih podjetij popolno prekinitev dela, zaradi česar bo ostalo nezaposlenih približno 4 tisoč delavcev. Sindikalne organizacije so po svojih predstavnikih takoj sporočile, da ne bodo privolile v to, da bi bili žrtve poslabšanja položaja v dobavi električnega toka le delavci, ki že tako dovolj občutijo posledice težav in težkoč v gospodarskem položaju Tržaškega ozemlja. Na vsak način so bili pogovori na uradu za delo vojaške uprave med sindikalnimi oganizacijami in predstavniki gospodarskih združenj le začetni ter se bodo nadaljevali v teku današnjega dne; na teh ponovnih razgovorih bodo sindikalni predstavniki ponovno postavili zahtevo, da se ta ukrep spremeni v korist prizadetih delavcev.

Čudi nas pa, s kakšno lahkoto in lahko bi rekli tudi «lahkomiselnostjo» rešuje vojaška uprava tako važen problem, kot je problem dobave električnega toka. Ne glede na to, da bi z njenim ukrepom ostalo brez dela proko 4 tisoč delavcev, vztraja pri tem svojem sklepu, ker misli, da bo s tem rešeno vprašanje dobave električne energije. Pri tem izvajanju svojih ukrepov se vojaška uprava niti najmanj ne ozira na mnenje delavcev, temveč jih enostavno postavi že pred izvršeno dejstvo, iz katerega ni več izhoda.

Vsi razumemo, da je v današnjih razmerah dobavljanje električnega toka zelo težak problem, prav zaradi tega smatramo, da bi bila dolžnost vojaške uprave posvetovati se s sindikalnimi organizacijami, ki imajo najtesnejši stik z delavstvom kot tudi z ostalimi združenji in ustanovami, da bi se na podlagi tega razpravljanja našel izhod, ki bi rešil vprašanje tudi v korist delavstva Tržaškega ozemlja.

Poostrimo borbo proti najnevarnejši bolezni - jetiki

Pripravljalni odbor za ustanovitev komisije za podporo jetičnim bolnikom je dal svoje predloge za rešitev težkega položaja, v katerem se ti bolniki danes nahajajo

Vsakdo izmed nas ve, da je danes najbolj razširjena bolezen jetika in to še prav posebno med revnejšimi sloji ljudstva, ki si zaradi gmotnega položaja, v katerem se nahaja, ne more oskrbeti potrebne zdravniške nege, potrebnih zdravil in v težjih primerih tudi zdravljenja v posebnih zdraviliščih in sanatorijih. Da bi preprečili širjenje te bolezni ter nudili bolnikom tudi potrebno zdravljenje in nego, so Enotni sindikati sklenili ustanoviti poseben pripravljalni odbor, ki bo imel nalogo kasneje ustanoviti tudi komisijo za podporo jetičnim bolnikom. Ta pripravljani odbor je zaenkrat izdal svoje poročilo, v katerem stavi svoje predloge in pravi med drugim tudi sledeče:

Že takoj po končani vojni so bili številni protesti bolnikov okuženih z jetiko, ki se zdravijo v glavni bolnici, v bolnici pri Sv. Magdaleni in v pomožni bolnici pri Sv. Ivanu kakor tudi bolnikov iz zdravilišča v Nabrežini. Svoje proteste so naslovili na vojaško upravo, na protituberkulozni konzorcij kot tudi na INPS. Kljub temu da so bili protesti upravičeni in so zato zahtevali nujno rešitev, niso zgoraj navedene ustanove dale odgovor. Pač pa so bili celo kaznovani tisti, ki jih je vodstvo bolnic in zdravilišč smatralo za odgovorne pri pošiljanju teh protestov, in katere so potem premeščali iz ene bolnice v drugo ali pa so jih še nepopolnoma ozdravljene poslali domov. S temi niti najmanj «demokratičnimi» metodami so pač hoteli zabrisati vsakršno sled za protesti, ki pa so imeli globok odmev med prebivalstvom, ter tako «rešiti» problem, ki so ga bolniki odločno postavljali.

Bistvene zahteve v vseh teh protestih so bile v glavnem sledeče: nezadostna prehrana, pomanjkanje potrebnih zdravniških aparatov in drugih priprav za zdravljenje tuberkuloze ter nepravilno postopanje bolničarjev in drugega bolniškega osebja do bolnikov, ki so se čutili zaradi tega bolniki kot jetniki. In prav zaradi nepravilnega postopanja bolniškega osebja do bolnikov bi lahko omenili še to, da so se skoraj vsi bolniki v svojih protestih pritoževali, da imajo iz vsega ravnanja ter vedenja bolničarjev in drugega osebja vtis, da so tam le po «milosti» in ne zato, ker to njihova bolezen zahteva. Skratka, imeli so občutek, da so «nezaželeni». Kdor bi morda ne verjel, da obstaja resnično takšno stanje v bolnicah in zdraviliščih za tuberkulozne, naj se sam prepriča o resničnosti in točnosti teh trditev s tem da obišče bolnike, ki mu bodo sami povedali ter mu potožili še o mnogih drugih težavah, ki jih tukaj nismo našteli.

Če bi iskali vzroke temu stanju, bi lahko ugotovili, da so predvsem krivi nekateri osebni interesi kot tudi želja po umazanih zaslužkih tistih, ki se hočejo obogatiti tudi z nesrečo tuberkuloznih bolnikov.

Redki srečneži, ki se lahko vrnejo iz bolnic in sanatorijev toliko zdravi, da bi se lahko vrnili na svoje delo, morajo na žalost ugotoviti, da so jim vse poti zaprte, ker ni dela niti za zdrave, kaj šele za take, ki bi morali zaradi svojega zdravstvenega stanja dobiti sebi primerno delo. Edina zaposlitev, ki bi jo lahko še morda dobili, bi bilo delo na cesti ali pa delo pri drugih javnih delih. Toda kako si moramo predstavljati komaj ozdravelega bolnika, da se bo lahko lotil tega dela in če bi se ga tudi, koliko časa bi vzdržal?

Bolnik, ki zapusti sanatorij, prejme neko podporo tako imenovano «post-sanatoriale», ki znaša za prvih 90 dni 500 lir dnevno, za naslednjih 90 dni 400 lir dnevno in končno še 90 dni po 300 lir dnevno. To podporo prejme bolnik le v primeru, če lahko dokaže, da ni nikjer uslužben. Kdor se mora danes preživljati le s svojim skromnim zaslužkom, bo dobro vedel, kako se da živeti s to podporo, ki se zdi odgovornim oblastem že več kot «zadostna». Še bolj «srečni» pri prejemanju podpore pa so vsi tisti, ki so zavarovani pri INPS in ki dobivajo dnevno le po 280 lir in to vseh devet mesecev. Bolniki kot tudi vsi pošteni Tržačani bi pri tem radi vedeli, kakšno podporo dnevno prejemajo tisti gospodje, katerim se zdi podpora, ki jo prejemajo jetični bolniki popolnoma «zadostna». Ali bodo lahko s to podporo nadaljevali bolniki z zdravljenjem izven sanatorijev in bolnic in ali si bodo lahko s tem okrepili svoje zdravje?

Kakšne so posledice tega «zunanjega» zdravljenja? Zaradi nezadostne prehrane in neprimernega zdravljenja se vračajo že po kratkem času komaj ozdraveli bolniki zopet v bolnice in sanatorije, kjer se prične ponovno zdravljenje, ki je pa v tem primeru že mnogo težje.

Da bi se odpomoglo temu položaju, ki postaja za bolnike same že nevzdržno, ter da bi se preprečilo širjenje tuberkuloze, postavlja pripravljalni odbor sledeče predloge:

1) preskrbeti je treba predvsem za zdrava in zračna stanovanja, v katerih bodo lahko prebivale delavske družine, ki so najbolj izpostavljene tej bolezni;

2) zagotoviti je treba delo in primeren zaslužek vsem delavcem in delavkam našega ozemlja;

3) poskrbeti je treba, da bo imel vsakdo zagotovljeno dobro zdravniško oskrbo in v primeru potrebe tudi oskrbo in zdravljenje v bolnici ali sanatoriju.

Predvsem pa je treba poskrbeti za možnost takojšnjega zdravljenja vsem tistim, ki so komaj okuženi z jetiko. Ker se je število bolnikov v zadnjem času povečalo, bi bilo nujno potrebno zgraditi nov sanatorij, ki bi razpolagal z dovoljnim številom bolniških postelj. Da bi se preprečilo širjenje te bolezni, bi morale odgovorne oblasti izvesti obvezni zdravniški pregled vseh prebivalcev Tržaškega ozemlja, iz katerega bi bilo razvidno število okuženih in že težko bolnih ljudi, za katere bi bilo treba takoj poskrbeti za zdravljenje. V samih sanatorijih in bolnicah bi moralo vodstvo dovoliti ustanovitev notranjih komisij, katerih člani bi imeli nalogo reševati notranje probleme. Prav tako bi morali postati sanatoriji in bolnice za jetične, ki so sedaj še last privatnikov, last občine, ki bi skrbela za njihovo oskrbo. Vsem bolnikom, ki bi se po končanem zdravljenju vrnili na svoje domove, bi morale odgovorne oblasti zagotoviti dovolj zdravo in udobno stanovanje, da ne bi bili tako prisiljeni spati in stanovati v skupnih prostorih ter tako spravljati v nevarnost zdravje ostalih. Uvedba posebnega zakona bi morala zagotoviti vsem bolnikom, ki so se vrnili iz sanatorijev in bolnic, njihovemu zdravju primerno zaposlitev; obenem pa bi bila potrebna ustanovitev posebnega odbora za podporo bolnikom in njihovim družinam.

Za ustanovitev kakor tudi za kritje stroškov tega odbora bi morali poskrbeti prav INPS (Istituto Nazionale della Previdenza Sociale) kot tudi vojaška uprava. Dobro bi bilo in tudi zelo priporočljivo, da bi postali člani tega odbora tudi bolniki, ki so se vrnili iz sanatorijev ali bolnic.

Želeti bi bilo, da bi bili v interesu pribivalstva ti predlogi čimprej sprejeti, s čemer bi se položaj bolnikov prav gotovo izboljšal, obenem pa bi se zmanjšala nevarnost okuženja z jetiko kakor tudi nevarnost širjenja te nevarne bolezni.

Živahen promet češkoslovaških in avstrijskih tekstilij preko Trsta

Kot popolnoma novo tranzitno blago, namenjeno iz ČSR in Avstrije večinoma proti deželam Bližnjega vzhoda, se zadnje mesece pojavljajo tekstilni izdelki. V Levantu, zlasti v Palestini, so se sicer med vojno zgradile mnoge nove tvornice, med njimi tudi tekstilne. Vendar pa niso še sposobne za izdelavo boljših vrst blaga niti ni mogoče govoriti o tem, da bi pokrivale vse domače potrebe.

Zato je bila zlasti v januarju in februarju zelo vidna postavka v tržaškem prometu prav izvoz tekstilnega blaga in prediva, volnenega in bombažnega iz Avstrije in ČSR. V teh dveh mesecih je ta promet znašal okrog 2000 stotov. Bombažnega prediva je bilo 523 stotov avstrijskega porekla, 172 stotov pa češkoslovaškega. Tkanin iz bombaža pa je bilo 666 stotov iz ČSR in 793 iz Avstrije. V volnenem blagu pa je češkoslovaški izvoz znatno prekašal avstrijskega. Pač pa je omembe vreden avstrijski izvoz jute ter umetne svile.

Tržaški februar v številkah

Zadnjega februarja nas je bilo 275.744

Čeprav je tudi prejšnji mesec v februarju število prebivalstva še vedno naraščalo, in seveda ne na račun naravnega prirastka, pač pa na račun priseljencev je to prirastek, če ga tako lahko imenujemo, že nekaj mesecev sem že bolj umirjen. Od skupnega števila prebivalstva, katerega je bilo zadnjega februarja 275.744, je bilo pristojnih 272.544 oseb. Število prisotnih prvega februarja je bilo 272.518 oziroma pristojnih zadnjega v mesecu pa 276.706.

V tem času je bilo zabeleženih 147 porok, od teh je bila velika večina sklenjenih po katoliškem obredu. Dodati je treba še to, da je večina teh novoporočencev bila takih, ki so prvič stopili v zakonski jarem. Od vseh 147 porok je bilo 18 primerov, da je kdo od novoporočencev okusil to življenje. V splošnem se lahko tudi trdi, da so bili ženini starejši od nevest.

Rojenih je bilo februarja 118 dečkov in 127 deklic. Koeficient rojstev je znašal 11.58%. Med najmlajšimi materami imamo šestnajstletno žensko. S sedemnajstimi leti imamo že dve ženski. Potem pa število teh raste in doseže svoj višek pri materah s starostno dobo med 25 in 34 leti. Teh je namreč 118. V istem času je umrlo 293 oseb. Koeficient umrljivosti je dosegel 13%. Največ smrtnih primerov moramo iskati v starostni oslabelosti ali prav za prav pri srčni onemogiosti. Se nekam nizko število žrtev je zahtevala jetika, ki se je prejšnji mesec omejila na 33 primerov. Nasilno, vendar ne zaradi samomora ali umora, sta umrli dve osebi. Zabeleženi so bili vsega skupaj 4 samomori. Pred vsemi mestnimi in predmestnimi predeli pa ima gotovo prvenstvo v rojstvih Sv. Vid, katerega je štorklja obiskala 37 krat, na žalost pa znaša presežek rojstev tu samo 6. Najslabše demografsko stanje izkazuje Stara mitnica. Smrtnih primerov ima nič manj kot 50, rojstev pa skoraj polovico manj. Največji presežek rojstev, če ga kot takega lahko smemo označiti, zaznamuje le Sv. Ana.

V februarju je bilo po vseh tržaških bolnišnicah in zdravstvenih zavodih 3771 oseb. Ob koncu meseca pa je število narastlo na 3820.

Poleg teh suhoparnih številk o demografskem gibanju prebivalstva, moramo dodati še nekaj zanimivejših številk o tem, kaj vse so v prejšnjem mesecu pospravili tržaški želodci. Mesa vseh vrst smo pojedli 653.626 kg. Od tega seveda največ govejega, ker pa je bil februar še pravi zimski mesec in je bilo potrebnih še precej kalorij in maščob, smo svinjskega mesa pojedli za 126 tisoč kg. Čeprav so cene mesu na splošno visoke in tako nedostopne vsem slojem, se vendar na noben način ne more uveljaviti zajčje meso in to kljub temu da je okusno in cena nižja. Količina prodanega zajčjega mesa je 2.990 kg. Rib smo pojedli 148.940 kg. Značilno za današnje razmere je to, da smo seveda največ pojedli uvoženih zamrznjenih pasar, katerih cena od 142 pa do 179 lir je bil glavni vzrok tolikšne uporabe. Zelenjave je bilo prodane skoraj za poldrug milijon, svežega sadja pa za pol milijona kg. To so v glavnem v površnih obrisih izbrani podatki iz življenja našega mesta.

Mogočno je odmevala naša pesem v Marezigah

Priznani pevski zbor «Slavko Škamperle» iz Sv. Ivana, ki ga vodi z vso ljubeznijo že par let tov. Venturini in ki je v tem času dosegel doma in v tujini prav lepe uspehe, je priredil preteklo nedeljo celodnevni izlet v Koper in Marezige. Bil je eden najlepših pomladanskih dni in vsi udeleženci izleta so imeli prijeten oddih in razvedrilo. V Kopru so si izletniki ogledali stadion, ki so ga baš gradili udarniki, nadalje popolnoma prenovljeno gledališče, ki bo otvorjeno prihodnji mesec z ljubljansko opero in velikanske magazine Omnjo. Zamuditi tudi niso ogledati si prostor, ki je zapustil v našem narodu bridke spomine, t. j. bivšo kaznilnico, velikansko stavbo, ki jo je vsak že od daleč opazil a ni danes več o nji sledu! Tudi to so po večini udarniki odpravili! Na tem prostoru se bo dvigala moderna šola. Po odličnem kosilu v Loggi je zbor zapel na trgu nekaj pesmi, ki so vžgala srca vsem navzočim, na kar se je zbor z dvema avtobusoma odpeljal v zgodovinske Marezige. Domačini so izletnike prav ljubeznivo sprejeli in jim nudili vse, kar so zmogli. Ni manjkalo odličnega vina, ne mesa, sira, rib, jajc itd. Ob 5. uri je zbor nastopil v novem zadružnem domu pri prav obilni udeležbi domačinov in okoliških vasi. Pevce je pozdravil v prav prisrčnih besedah predsednik krajevnega odbora, na kar se mu je zahvalil član zbora «Škamperle». Sledile so v prvem delu partizanske in narodne pesmi, a v drugem delu umetne, ki jih je občinstvo z zanimanjem poslušalo in dalo duška s splošnim odobravanjem. Kot solisti so se odlikovali tov. Rožica Kozem, Aleksander Žerjal in kot spremljevalka na harmoniko prof. Romana Zajec. Za zaključek je zbor zapel Internacionalo. Ne smemo pozabiti prav dobre domače godbe, ki je v čast gostom igrala tudi v odmoru med koncertom.

Iz Samatorice

Živino je treba cepiti, živinozdravnika pa ni blizu

Pred dnevi se je v Saležu pojavila pri govedu slinavka. Kmetje se te bolezni zelo bojimo, zato smo se pozanimali za cepljenje in bi radi, da bi prišel živinozdravnik v naše vasi. Toda g. živinozdravnika iz Nabrežine ni blizu. Morda se boji, da ga bo prijela slinavka?

Pravijo, da eno cepljenje stane 450 lir. To je vsekakor preveč za naše kraške kmete in bi bilo prav, da bi oblast znižala ceno in dala vsakemu kmetu možnost, da cepi živino

Pri zidanju novih šol mislite tudi na stanovanja za učitelje

Na odločno zahtevo našega ljudstva, naj oblasti zgradijo v krajih, kjer še ni šol ali ki ne zadoščajo potrebam kraja, je višje šolsko nadzorništvo sprejelo predloge za gradnjo novih šol v bližnji tržaški okolici. Tako je v načrtu sezidanje slovenske šole pri Domju, v Božičih, med Prebenkom in Mačkovljami za ti dve vasi skupaj. Nedvomno je to korak naprej k povzdigu slovenske šole na Tržaškem ozemlju.

Silno čudno pa se nam zdi, da šolske oblasti niso mislile na to, da bi se vnesla v načrte za šolska poslopja tudi stanovanja za učitelje, ki so zaposleni na šoli. To vprašanje je namreč silno pereče v naši okolici, kjer učitelji skoraj ne dobijo niti majhne sobice, da o kakšni udobnosti sploh ne govorimo. Tako mora stanovati v coni A izven službenega kraja 58 učiteljev, ki se po večini vozijo v šolo z raznimi prometnimi sredstvi, v nekaterih primerih pa celo hodijo peš, ker ni teh na razpolago.

S tem ne trpi samo pouk, ker se učitelji ne morejo popolnoma zanesti na točnost prometne zveze in se dogaja, da večkrat celo zamujajo pouk, marveč je to tudi iz vzgojnih razlogov nedopustno. Učitelj ni samo uradnik, ki lahko dobro ali slabo opravlja svoje delo, marveč ima opravka z mladino, z vsemi njihovimi dobrimi in slabimi lastnostmi. Če hoče imeti učitelj pri svojem delu uspehe, se mora najprej dodobra spoznati z okolico, v kateri raste in se razvija otrok, ter mora navezati potrebne stike z njegovimi roditelji. Težko si je namreč predstavljati, da se bo učitelj, ki odide takoj po končanem pouku iz vasi, vživel v otrokovo duševnost ter spoznal vse dobre in kvarne strani, ki vplivajo na njegov razvoj, ko pa ga niti dobro ne pozna. Pravilna vzgoja se ne kaže le pri vsakodnevnem šolskem delu, ampak še toliko bolj v življenju mladine izven šole, kjer se otroci dopolnjujejo in se uvrščajo v člane človeške družbe, ki iz njih oblikuje in ustvarja nove ljudi. Šolski otrok ni izločen iz te družbe, marveč je z njo tesno povezan ter je izraz vse družbene stvarnosti.

Prav zaradi tega pa je še toliko bolj važno, da bdi nad njim učiteljevo oko, ki bo lahko iz njih oblikoval trdne značaje, njihovo gledanje v svet, spoznal bo njihova nagnjenja do raznih poklicev ter jih pravilno usmerjal pri izbiri poklicev. Gotovo je, da tega ni mogoče doseči v nekaj dnevih, temveč se zahteva od učiteljev požrtvovalnosti in vztrajnosti pri delu, kar pa bo imelo nedvomno veliko posledico za končne uspehe v šoli. Učitelj, ki živi s svojimi otroki ter mu je do tega, da se dvigne splošna raven znanja, bo organiziral od časa do časa izlete v naravo s ciljem, da seznani šolske otroke z naravo, pri čemer mu bo seveda v šoli v marsičem lažje delo. Istočasno pa mora učitelj otroke v šoli predčasno poučiti o tem, kar bodo opažovali, ter jim utrditi njihovo znanje.

S tem da bi se dala učiteljem možnost, da bi lahko stanovali v vasi, kjer poučujejo, bodo prihranili ne le na prostem času, marveč bo učitelj stopil v razred svež in spočit in se bo lahko še bolj pripravil za pravilno podajanje učne snovi ter bo lahko popolnoma nadziral delo v šoli ter uspehe šolskih otrok. Slovenski učitelj pa ima poleg izvenšolskega dela z otroki še veliko kulturno poslanstvo, zlasti v obmejnih vaseh in tam, kjer je fašističnim raznarodovalcem popolnoma uspelo potujčiti naše ljudi in jih napraviti mlačne do svojega materinega jezika. V teh krajih mora biti slovenski učitelj glasnik slovenske besede in napredne miselnosti ter pomagati dvigati kulturno raven našega ljudstva.

Prav zaradi tega se nam zdi nujno potrebno, da višje šolsko nadzorništvo preuči vse te razloge ter stori vse potrebno, da bodo slovenski učitelji na naših okoliških vaseh imeli primerna stanovanja, s čimer bo najbolj koristilo vzgoji naših otrok in kulturnemu napredku ljudi, s katerimi prihajajo v dotik.

Tobak in cigarete so ji zaplenili

Policija je presenetila 37-letno Adelio Canetta, medtem ko je v Ul. Cavana prodajala ameriške cigarete. Žensko so seveda takoj ustavili. Na njenem domu v Ul. Cavezzeni 7, kamor so takoj za tem šli policijski agenti, so našli 62 paketov ameriških cigaret in osem škatel tobaka. Vse to blago je policija zaplenila.

Razstrelivo so našli

V bližini Devina so našli štiri granate različnega kalibra za nemške protiletalske topove in ročno bombo tipa «Sipe». V Miljah so našli 7 granat kalibra 81. V bližini Opčin pa so našli ročno bombo jugoslovanske izdelave in nekaj tritola. Vse to so čistilci min spravili na varno.

Kaj je res o Rozi La Rose

Še vedno ni dokončno pojasnjeno, kaj je na stvari nesrečne ženske Rože Le Rose. Kot smo že pisali, je policija zaman iskala po vodnjaku na Repentaboru, kjer naj bi nesrečna mati vrgla svojega otroka. Zato je policija naravno začela sumiti ali je sploh res, kar je govorila Roza Le Rose. Policijski podčastnik Grazioli, ki se ukvarja s to zadevo, je zaradi tega ponovno začel zasliševati žensko. Tu je ženska začela praviti, da ni vrgla otroka v vodnjak, pač pa da ga je pustila pri neki družini v Genovi letos februarja meseca. Na dan je prišlo vse njeno burno življenje, ki se je začelo s sedemnajstimi leti, ko jo je zapeljal neki brezvestnež. Na svoji nadaljnji nesrečni življenjski poti je srečala ameriškega vojaka, prišla je v Trst, od koder je bila izgnana. Toda prišla je v Genovo, kjer je pustila baje otroka. Spet se je vrnila v Trst, od koder so jo izgnali in jo pod policijskim spremstvom prepeljali v rojstni kraj Catanzaro. Tu ni imela miru, vrnila se je zopet v Trst. In prav zato, ker se je bala, da bi jo spet izgnali, si je baje izmislila zadevo o umoru svojega otroka, ki pa naj bi ga v resnici pustila v Genovi.

Policija je La Rose pridržala, dokler se zadeva ne bo razčistila. Medtem pa je tukajšnja policija stopila v stik z ono v Genovi, kateri so poslali ves zapisnik izjav, ki jih je dala ženska. Vprašanje je, kaj je sploh resnica in kaj je plod živčno bolne ženske, ki je baje, vsaj po svojem pripovedovanju, preživela nekaj let v znani jetnišnici za duševno bolne v Aversi. Brezdvomno pa bo treba žensko spraviti ponovno v kako zavetišče, kjer bo lahko živela v miru.

Trije roparji aretirani

Pri belem dnevu so oropali ameriškega mornarja

Policijski podčastniki Grazioli Ariano in Felici so te dni končali preiskavo, ki so jo uvedli v zvezi z roparskim napadom na nekega ameriškega mornarja. Prejšnji teden je nekega popoldneva ameriški mornar Rogelio Troche korakal po Ul. Crosada. Naenkrat so na njega skočili trije moški, ki so ga s silo odvlekli v neko bližnjo vežo, kjer so mu vzeli 20 dolarjev. Po izvršenem dejanju so roparji izginili.

Iz skromnih podatkov, ki jih je dal mornar policiji, so policijski agenti začeli krožiti po mestu in izsledili enega izmed roparjev, katerega so aretirali v torek. Ta je na zaslišanju takoj brez nadaljnjega priznal svoje dejanje in še povedal imena drugih roparjev. Tako je letečemu oddelku civilne policije uspelo ujeti še ostala dva tiča. Aretirani so 20-letni Renato Tofolutti iz Ul. Lorenzetti 8, 19-letni Osvald Martini iz Ul. Trento 9, in 20-letni Josip Vecchiet s Sv. Marije Magdalene 383. Vse tri so spravili za zamrežena okna pri Jezuitih.

Pristaniški prostori naj služijo svojemu namenu

Že ponovno smo govorili o težavah, ki jih ima lesna tranzitna trgovina zaradi delne rekvizicije lesnega pristanišča za potrebe čet in za nekako ladjedelnico «Naval-Trieste». Razen tega pa so še drugi prostori v obeh pristaniških conah zasedeni in na razpolago zasedbenim četam, kar znatno ovira poslovanje Javnih skladišč.

V stari prosti luki n. pr. so zaseženi mnogi pritlični prostori tamošnjih skladišč. Poslovanje Javnih skladišč je zaradi tega zelo ovirano, bodisi da dela ni mogoče dovolj smotreno in v skladu s potrebami hitrega prometovanja opraviti, bodisi da celo nastajajo zamude pri nakladanju odn. razkladanju vagonov, ker uprava skladišč nima dovolj prostora za to. V stari prosti luki obsega zasežen prostor kar 70.000 m2 pokritih skladišč, v novi luki pa 14.000 m2. Ta skupna površina je nasproti sedanji kapaciteti pristaniških skladišč ogromna (primerjaj s celokupno površino hangarjev na pomolu VI. nove proste luke, ki je 60.000 m2!)

Zato je zahteva prizadetih krogov, da se prostori izpraznijo in dajo na razpolago prvotnemu namenu in upravi Javnih skladišč, več kot upravičena. Potrebe okupacijskih čet pač ne morejo imeti prednost pred potrebami tržaškega prometa, ki je poleg industrije glavni življenjski vir mesta.

RAZPRODAJALCEM NAŠEGA ČASOPISA !

Opozarjamo razprodajalce našega lista, ki še niso poravnali računov kljub našim opominom, da jim bomo ukinili pošiljanje lista s 1. aprilom.

UPRAVA

Angleške mornarje so oskubili

Komaj je v torek pripiula angleška ladja «Empire Peacemaker» v Trst sta dva mornarja natakarja Albert Craig in Joseph Janci stopila na suho in skušala zamenjati angleške funte, da bi se malo pozabavala. Mornarja sta naletela na tri mladeniče, ki so se takoj brez posebnih prošenj ponudili, da jima bodo napravili to uslugo. Angleža sta bila takoj pripravljena in so celo sledili fantom po starem mestu v neko vežo v Ul. Diaz. Izročila sta jim seveda tudi denar v roke brez posebnih garancij. Toda v veži se je prav oni mladenič, ki je sprejel denar v roke, pognal v beg. Drugi član menjalcev pa, ki je v rokah prešteval denar in je kazalo, da je blagajničar, je v tem vprašal mornarja ali imajo cigarete, da bi jih prodali. Ta je imel seveda le to nalogo, da je s svojim vpraševanjem še bolj zmešal zadevo in tako olajšal beg onemu, ki je izginil s fanti. Ko je ta bil precej daleč se je še nakupovalec cigaret spustil v beg. — Mornarja, ki sta tedaj stala osupla in nista razumela, da imata prav za prav opravka s sleparji, sta seveda začela zasledovati oba lopova.

V tem pa je stopil na plan tretji član menjalne druščine, ki je na cesti ustavil mornarja in ju osuplo začel spraševati, koga zasledujeta. Naloga tega je bila jasna, treba je bilo kriti beg ostalih dveh tičev. Toda tudi mornarja nista bila tako neumna, da ne bi razumela strateškega načrta sleparjev. Ker sta videla, da prvih dveh ne moreta več ujeti, sta prijela za rame tretjega pajdaša in ga peljala na policijo. Kmalu za tem so prišli policijski agenti na kraj, kjer sta bila mornarja okradena in začeli preiskovati okolico, da bi ulovili tatova. O teh pa ni bilo več ne duha ne sluha. Ustavili in pridržali so le nekega jugoslovanskega begunca, znanega letečega menjalca denarja, pri katerem so našli skoraj 21 tisoč lir, o katerih begunec ni mogel dokazati izvora. Tretji član menjalne druščine, katerega sta mornarja prijela, je Mihael Varesano. Tega so spravili v policijski zapor in kmalu nato na zaslišanje.

Tudi mornar Joseph Montibello je policiji javil, da so mu na podoben način v bližini pristanišča odnesli 6 angleških funtov.

Iz Mavhinj

Kdo ovira dvolastnike

Urdih Jože iz Mavhinj ima dvolastniško knjižico, ki so mu jo dali na agrarnem inšpektoratu v Trstu in ima vse potrebne podpise, pečate in potrdila za prehod čez mejo na svoje polje.

Pred nekaj dnevi je hotel iti s svojo družino na delo čez blok Mavhinje-Gorjansko, kakor mu je dovoljeno v knjižici, toda inšpektor policije v Mavhinjah mu je rekel, da ne more, ker da je ta blok zaprt.

Urdih ima posestvo preko meje prav blizu tega bloka in ne rabi tod več kot 20 minut. Po ukazu gospoda inšpektorja pa bi moral iti preko bloka v Šempolaju in napraviti 6 ur predno bi prišel od doma do posestva, ter 6 ur za nazaj.

Če je bil dovoljen prehod čez blok Mavhinje-Gorjansko od VU v Trstu, mu more to dopustiti tudi policija. Sicer pa naj objavijo, da je ta blok zaprt, in naj dovolijo kmetom prehod kje bliže, seveda z dogovorom z jugoslovanskimi oblastmi.

Zdi se pa, da je vse to le nalašč, da delajo našim ljudem težave pri njihovem spomladanskem delu na polju.

Podaljšan rok za obnovitev šoferskih izkaznic

UKAZ ST. 58

TRST, 30. (PIO) — Z ukazom št. 58, ki je stopil včeraj v veljavo, je podaljšan datum, na katerega so stopile v veljavo določbe ukaza Zavezniške vojaške uprave št. 397 glede šoferskih izkaznic za motocikliste. Prvotni ukaz je določal, da veljajo njegove določbe od 1. aprila. Ukaz št. 58 pa podaljšuje ta rok do 1. julija.

KOLEDAR

Četrtek 31. marca
Modest, Pribivoj

Sonce vzhaja ob 5.48, zahaja ob 18.31. Dolžina dneva 12.43. Luna vzhaja ob 6.28, zahaja ob 20.35.

Jutri petek 1. aprila
Hugo, Mutimir

SPOMINSKI DNEVI

1727 je umrl veliki angleški astronom, fizik in matematik Isaac Newton. Rodil se je leta 1643.

PRESKRBA

Dvig nakazil. Danes morajo trgovci na drobno dvigniti pri občinskem prehranjevalnem uradu nakazila za olǰno olje na dodatne karte (razen AVISS).

Prav tako morajo dvigniti nakazila za olje upravniki prehrambenih uradov na podeželju pri Sepralu.

ENOTNI SINDIKATI

Stavbni ključavničarski in tesarski nameščenci imajo v nedeljo 3. aprila ob 9.30 občni zbor v Ul. Imbriani 5. Zaradi važnosti zbora pridite točno.

Zdravstvena stroka. Danes ob 17.30 bo v Ul. Conti 11 sestanek delavcev zdravstvene stroke ES.

Družabni večer članov Slovenskega gospodarskega združenja

Slovensko gospodarsko združenje priredi danes 31. marca 1949 družabni večer v prostorih gostilne Suban «Na višavi» pri Sv. Ivanu.

Spored: Prosta zabava, ples in srečolov. Začetek ob 20 uri.

Vabljeni so vsi člani in družine. **Rezerviranje prostorov - miz na sedežu združenja Ul. F. Filzi 10.**

Člani, ki niso osebno prejeli vabil, naj se javijo na sedežu v Ul. F. Filzi 10. Vabila pa bodo lahko dvignili danes zvečer pri Subanu pred pričetkom zabave.

Zborovanje prosvetnih delavcev

V nedeljo 3. aprila bo ob 9 zborovanje prosvetnih delavcev, članov ES pri Sv. Ivanu v gostilni Ivana Suban-a «Na višavi».

Ker se bodo obravnavale važne sindikalne zadeve, vabimo k polnoštevilni udeležbi! Odbor

Redni občni zbor Slovenskega gospodarskega združenja v Trstu

Upravni odbor Slovenskega gospodarskega združenja v Trstu sklicuje redni občni zbor združenja na nedeljo 3. aprila 1949 ob 9 dopoldne v prostorih Konzorcija jestvinarjev za Trst in teritorij, **v Trstu, Ul. Valdirivo št. 3.**

Dnevni red:

1. Poročilo predsedstva, tajnika in blagajnika.
2. Poročilo nadzornega odbora.
3. Razrešnica dosedanjim odborom.
4. Volitve izvršilnega, upravnega in nadzornega odbora.
5. Smernice za bodoče delovanje in razno.

Če občni zbor ne bo sklepčen ob prvem sklicanju, bo sklepčen uro pozneje, to je ob 10 dopoldne, ob vsakem številu navzočih.

Člane lahko zastopajo drugi člani s pismenim pooblastilom; vendar eden član ne more imeti več kot pet pooblastil.

Vsem redno vpisanim članom bodo poslana tudi pismena vabila, ki bodo služila za vstop na skupščino.

UPRAVNI ODBOR.

RODITELJSKI SESTANEK

Uprava Dijaškega doma v Trstu vabi starše svojih gojencev in gojenk, kakor tudi starše otrok, ki prihajajo v Dijaški dom k učnim uram, na II. roditeljski sestanek, ki bo v nedeljo 3. aprila ob 9 v prostorih Dijaškega doma.

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

30. marca so se v Trstu rodili 4 otroci, umrlo je 11 oseb, porok pa je bilo 10.

Civilne poroke: mehanik Gherlani Giorgio in gospodinja Lazzari Ana Marija.

Cerkvene poroke: uradnik Salvatore Fortunato in gospodinja Cosmini Laura, uradnik Tomasi-Ferluga Ivan in gospodinja Clinto Marcella, slikar Kobau Emilij in gospodinja Pisani Ivanka, industrijski strokovnjak Padovan Ermano in gospodinja Mecgelone Lucija, mehanik Clenich Anton in gospodinja Morussi Amalija, vojak ameriške vojske Medina Angelo in gospodinja Conti Vera, težak Perosa Marij in gospodinja Crevatin Marija, industrijski strokovnjak Piccioni Armando in gospodinja Oblach Marija, mehanik Rossiello Josip in pletilja Marchi Elda.

Umrli so: 37-letna Sallustio Pia, por. Pahor, 50-letna Longo Marija, por. Sabelli, 22-letna Cricovaz Jolanda, 59-letna Knez Marija, por. Stule, 52-letni Cosentino Carmelo, 54-letni Pelizon Achille, 31-letni Flego Ivan, 53-letna Godina Albina, por. Zolla, 2-meseca stara Polli Tatiana, 40-letna Moto Clelia, por. Plama, 48-letni Abdalla Lafchag.

GLASBENA MATICA

SALEŽ

V soboto 2. aprila ob 20. uri v Vičičevi dvorani

KONCERT

umetnih partizanskih in narodnih pesmi, ki jih bodo imeli priliko slišati vaščani Saleža, Zgonika in okoliških vasi.

Nastopil bo

KOMORNI ZBOR

Zborovodja: UBALD VRABEC

RADIO

TRST II.

Četrtek 31. marca 1949.

7.15: Koledar. 7.20: Jutranja glasba. 7.45: Napoved časa, poročila. 11.30: Operna glasba. 12.00: Novi svet. 12.10: Lahka orkestralna glasba. 12.45: Napoved časa, poročila. 13.00: Ruske narodne in umetne pesmi. 13.30: Virtuozi na ploščah. 14.00: Poročila. 14.15: Dnevni pregled svetovnega tiska. 14.28: Čitanje večernega sporeda. 17.30: Plesna glasba. 18.00: Komorna glasba. 18.45: Istrske pesmi. 19.00: Slovenščina za Slovence. 19.15: Glasbene slike. 19.45: Napoved časa, poročila. 20.00: Slovenske pesmi. 20.30: Človek in priroda. 20.45: 15 minut z Johannom Straussom. 21.00: Radijski oder. 22.15: Orkester Melachrino. 22.45: Večerni koncert. 23.15: Napoved časa, poročila. 23.30: Kaj vam nudi jutrišnji spored. 23.35: Polnočna glasba.

TRST I.

Četrtek 31. marca 1949.

7.15: Koledar in jutranja glasba. 7.30: Radijske vesti. 7.45: Jutranja glasba. 11.30: Operna glasba. 12.10: Glasba po željah. 12.55: Današnji radijski spored. 13.00: Radijske vesti. 13.23: Orkester pod vodstvom Angelinija. 14.00: Tretja stran. 14.20: Pestra glasba. 14.30: Borzna poročila. 17.30: Popoldanska glasba. 18.00: Ženska ura. 18.30: Glas Amerike. 19.00: Ob zvokih tanga. 19.15: Radijski skeči - «Grof Montekristo». 9. del romana Aleksandra Dumasa. 20.00: Radijske vesti. 20.20: Carmen Cavallero in njegov orkester. 21.00: Vittorio Furlani: Silvio Benco. 21.15: Zgodovinski ciklus simfonične glasbe - Bruckner: 9. simfonija. 22.30: Orkester pod vodstvom Georgea Melachrino. 23.10: Radijske vesti. 23.20: Pestra glasba. 23.30: Polnočna glasba.

KINO

KINO OB MORJU. 15: «Mikluho Maklaj». Sovjetski film.
ROSSETTI. 16: «Raje imam kravo», Denny Kaye, V. Mayo.
EXCELSIOR. 16: «Pot sreče», P. Goard, J. Stewart.
FENICE. 16: «Zvonovi zvonijo ob zori», Nina Foch, G. Macready.
FILODRAMMATICO. 16: «Pustolovščina prihaja od morja», Joan Fontaine, A. De Cordova.
ITALIA. 15.30: «Ali Baba in 40 razbojnikov». Film v barvah.
ALABARDA. 15. «Dvoboj na soncu», Georg Peck in Jennifer Jones.
IMPERO: 15.15: «Mama, spominjam se te», Irene Dunne.
GARIBALDI. 14.30: «Zgubljena dekleta», Jean Kent.
MASSIMO. 16: «Petje v puščavi», Denis Morgan, J. Manning.
IDEALE. 16: «Življenje je čudovito», J. Stewart.
ARMONIA. 15.30: «Napis v veter».
ODEON. 16: «Mi smo ciganček», Stanlio, Onlio.
MARCONI. 16: «Temno ogledalo», O. de Havilland.
AZZURRO. 18: «Smrtni poljub».
RADIO. 16: «Preden me obesijo». B. Karloff.
VITTORIA. 18: «Vohun iz Damaska», G. Sanders, V. Bruce.
BELVEDERE. 16: «Žena z orožjem», Joan Benett.
SAVONA. 15.30: «Ninočka», Greta Garbo, Melwyn Douglas.
VENEZIA. 15: «Tarzanovo zmagoslavje».
ADUA. 15: «Danes me bodo obesili», Boris Karlov.
KINO V SKEDNJU. «Vsi poznajo Suzano», E. Cantor.

Nočna služba lekarn

Redenzione, Garibaldijev trg 5; Benussi, Ul. Cavana 11; Biasoletto, Ul. Roma 16; Alla Salute, Ul. Giulia 1; Harabaglia v Barkovljah in Nicoli v Skednju imajo stalno nočno službo.

TRŽAŠKA BORZA

Zlati šterling 9000, papirnati šterling 2030, telegrafski dolar 671, dolar 671, švicarski frank 169, 100 francoskih frankov 180, avstrijski šiling 22,5.

Strti v neizmerni žalosti sporočamo, da nam je sredi neumornega dela na socialnem in gospodarskem polju umrl v 23. letu starosti naš ljubljeni sin, brat in mož

Marijan Koncut

član KP, oficir JA.

Pokopali smo ga 4. marca ob 3 popoldne na pokopališču v Zagrebu.

Ljubljana, Zagreb, Gorica, Vedrijan 5. marca 1949.

Žalujoči: oče Jožko, mama Dora, sestre Dorica, Dragica, Dušanka, žena Elvira in ostalo sorodstvo

Potrti naznanjamo žalostno vest, da je po kratki bolezni umrla 30. t. m.

Frančiška Stipanič

učiteljica.

Pogreb drage pokojnice bo v petek 1. aprila ob 15 iz mrtvašnice glavne bolnice.

Trst 31. marca 1949.

Žalujoči: sestra AMALIJA, svak in nečaki

GORIŠKI DNEVNIK

PODRUŽNICA UREDNIŠTVA IN UPRAVE PRIMORSKEGA DNEVNIKA V GORICI - SVETOGORSKA ULICA 42 - TEL. 749

Gradnja novih hiš v Gorici

Občutna stanovanjska kriza gre v dobršni meri na rovaš tisočev esulov, ki so jih ponajveč iz političnih razlogov pridržali v mestu

Gorica je menda tisto mesto v Italiji, kjer se je po vojni najmanj zidalo in obnavljalo. Vzrok za to je treba iskati predvsem v preveliki bližini meje, ki še sedaj ni dokončno določena in pa v gospodarski krizi, ki je direktna posledica nove meje, in iz katere doslej še niso našli niti zasilnega izhoda, ker prosta cona ni prinesla toliko obetanih olajšanj. Tudi videmski sporazumi za obmejni promet med Jugoslavijo in Italijo doslej še niso stopili v veljavo, da bi mogli pokazati svojo uspešnost.

Popolnoma naravno je, da v mestu, ki ni popravilo niti porušenih in poškodovanih hiš, vlada stanovanjska kriza, zlasti še, ker so pridržali v mestu bodisi iz političnih bodisi iz drugih razlogov, več tisoč esulov.

Kaže pa, da se bodo sedaj lotili tudi tega problema. Po eni strani se bodo morda hišni lastniki odločili za popravilo svojih hiš s podporo, ki jo zato obljublja država, po drugi strani pa so začeli misliti na zidanje novih poleg občine in države tudi nekateri zasebniki. Gredbeno podjetje Zani e Lupieri je izdelalo načrte za gradnjo treh trinadstropnih hiš na zapadni strani Ulice Roma. Načrt predvideva, da bodo prodali posamezna stanovanja v last bodočim najemnikom, ki jih bodo deloma odplačevali na obroke. Na ta način bodo najprej sezidali eno teh hiš, ki bo imela osem stanovanj, katerih vsako bo imelo od 3 do 5 sob z vsemi modernimi pritiklinami. Pravijo, da so vseh osem stanovanj že prodali raznim interesentom in da bodo v kratkem začeli z zidanjem. Prva hiša bi morala biti izgotovljena v jeseni. Ostali dve bodo začeli graditi morda pozneje in bo ena od njih vogalna na Ul. Oberdan ter bo imela tudi trgovine.

Kolo čaka gospodarja

Včeraj je 31-letna Hvalič Sofija iz Ul. Giustiniani pripeljala na kvesturo moško kolo, ki ga je našla zapuščenega pred gostilno Glesič. Kolo je svetle sive barve, brez stopalnika in ima pod krmilom vrezano številko 28.544.

Izgoni na dnevnem redu

Včeraj je goriška policija poslala z izgonskim listom v svoj rojstni kraj 28-letnega Polettija Camilla, ki je nekaj časa presedel v tukajšnjem zaporu.

Strah ima velika - ušesa

Slovenski pregovor pravi, da ima strah velike oči. Torkova «La Voce libera», pa nam pove, da ima včasih tudi velika ušesa. Njegov dopisnik namreč trdi, da je ponoči 24. t. m. slišal v Gorico streljanje iz pušk in možnarjev, ki naj bi bilo posledica borbe med jugoslovanskimi vojaki in uporniki pri Tolminu. Vsekakor vsa čast tako tenkočutnim ušesom, ki na razdaljo 35 km in preko gora čujejo puškino streljanje.

Da bi se pa ta plod bolne fantazije zdel še lepši, so našteli (najbrže tudi kar iz Gorice) kar 17 mrtvih upornikov in 16 ujetih vojakov. Vsekakor pa morajo biti Tolminci, ki vsega tega niso niti videli niti slišali, veliki zaspanci.

Neprevidnost jo je stala 10.000 lir

Včeraj so neznanci odnesli 34-letni Lojzki Luchetti iz Ul. Šile št. 13 usnjeno aktovko, ki jo je pustila na krmilu kolesa pred neko trgovino. V aktovki je ženska imela listnico z 10.000 lirami, osebne dokumente in druge listine. Tatvino je prijavila policiji, ki je že pričela s preiskavo.

Vprašanje žena pred parlamentom

Zveza žena, ki so glavarji družine, je že pred tremi meseci predložila parlamentu posebno spomenico, katero je podpisalo 10 poslancev. V njej zahtevajo ureditev pokojnine in pravico do zaposlitve vseh tistih žena, ki morajo vzdrževati družino.

Na posredovanje on. Cavallarija, ki je prvi podpisal to spomenico, je finančni minister Pella dal zagotovilo, da bo prišlo to vprašanje na dnevni red v parlamentu v začetku aprila. Čeprav minister Pella nima direktnih stikov s to kategorijo za pomoč na ECA, upajo vendarle, žena in vidi le one, ki se obrnejo za pomoč na ECA, upajo vendarle, da bo pravično rešil tudi njihova vprašanja.

Predložena spomenica, o kateri bodo razpravljali prihodnji teden v parlamentu, obsega naslednje tri točke:

1) decentralizacijo organizacije za splošno izobrazbo in za reševanje prošenj ali pa takojšnjo ustanovitev neke osrednje organizacije, ki bi morala dati jamstva za naglo reševanje vseh nerešenih prošenj in onih, ki jih sproti prejema.

2) Dvig direktnih in indirektnih pokojnin in njihova vzporeditev s sedanjimi cenami tre zvišanje podpor v pričakovanju likvidacije.

3) Zaposlitev vseh članic zgoraj navedene kategorije, ki lahko delajo v proizvodnji.

Število volivcev v krminskem okraju

Volivna komisija v Krminu je končala s pregledom volivnih list za občine krminskega okraja in objavila svoje poročilo, ki je opremljeno s številom volivcev za posamezne kraje.

Iz tega poročila je razvidno, da ima krminska občina 2696 moških in 3210 ženskih volivnih upravičencev ali skupaj 5906. Občina Kopriva ima 1473 moških in 1672 ali skupaj 3145 volivnih upravičencev. **Pod števerjanski ločeni urad spada 300 moških in 343 žensk ali vsega 643 volivcev. Občina Dolenje v Brdih šteje 779 volivcev, od katerih je 391 moških in 388 žensk.**

Skupno je v krminskem okraju 4860 moških in 5613 ženskih ali skupaj 10.473 volivnih upravičencev.

IZPRED SODIŠČA

Drobni družinski prepiri

Vinjen sprehajalec, tat v drvarnici in druge razprave

Na goriški sodniji so bile včeraj običajne razprave manjšega značaja.

Najprej so sodili 68-letni Katarini Sebenik iz Ul. Coppi, ker je dala dve opremljeni sobi v najem, ne da bi imela za to potrebno dovoljenje. Oprostili so jo, ker so ugotovili, da to dejanje ni kaznivo.

*

Sledil je 43-letni Primožič Bazilij, obtožen, da je na motorju svojega vozila vrezal številko nepravilno. Deležen je bil amnestije.

*

Ker je pred časom nesel iz hiše očetovo lovsko puško, za katero ni imel orožnega lista, je moral včeraj pred sodnijo 21-letni Caudek Rudolf iz Sovodenj. Tudi njega so oprostili pod formulo, da ni zakrivil kaznivega dejanja.

*

Trgovec Pauletti Juš iz Ul. Pascoli je v drugem polletju lanskega leta pozabil predložiti županstvu svoja merila v kontrolo in tako prišel v spor z zakonom. Toda tudi njega so oprostili, ker ni zakrivil kaznivega dejanja.

*

Na 16.000 lir globe pa so obsodili 22-letnega vojaka Laboragine Ivana iz Potenze, ki je lanskega leta pri Rupi povozil z avtomobilom Riharda Del Nerija in mu povzročil razne telesne poškodbe, zaradi katerih se je moral Del Neri zdraviti 90 dni.

*

Ker se je vinjen preteklega novembra sprehajal na Travniku, je prejel 20.000 lir globe 60-letni Franc Furlan iz Ul. Boschetto 22.

*

Preteklo zimo je 41-letni Marega Rafael iz Ul. Campi 47 večkrat obiskal drvarnico sosede Ide Comoldi in si doma kuril peč z njenimi drvmi. Prišel pa je dan, ko ga je v drvarnici zasačil Comoldijev hlapec in ga prijavil policiji. Včeraj so ga obsodili na 40 dni zapora in poravnavo sodnih stroškov.

*

V hiši 44-letne Suligoj Albine iz St. Mavra ni več miru, odkar se je hčerka omožila in je Suligojeva postala tašča. Prepiri, ki so bili na dnevnem redu, so Suligojevo pripeljali pred sodne oblasti pod obtožbo, da je razžalila v prisotnosti tretjih oseb čast zeta Ivana Velišča. Toda pred sodnikom sta se sorodnika sporazumela in upamo, da bo ta sporazum res trajen.

*

Zaradi družinskih prepirov sta morala na zagovor tudi brata 40-letni Avgust in 43-letni Grigorij Da Ros iz Ul. Blaserna št. 29, ki sta se zaradi dediščine med seboj tako pretepla, da se je Grigorij zaradi prejetih batin moral zdraviti 10 dni, Avgust pa 20 dni. Ker nista niti na sodnikovo prošnjo hotela slišati o sporazumu in sta se še vedno bojevito spogledovala, je sodnik obsodil vsakega na 4 mesece zapora in poravnavo sodnih stroškov, pogojno.

Seja deželnega odbora v Vidmu

Pretekli ponedeljek je bila v Vidmu seja odbora za deželno upravo, ki je v zvezi deželnim statutom. Na seji, ki se je udeležil tudi poslanec Beltrame in zastopniki Slovencev, je podal svoje poročilo odv. Gandolini. Po mnogem besedičenju so se sporazumeli samo za sprejetje predloga, po katerem naj bi bil predsednik bodoče deželne vlade iz ene pokrajine, podpredsednik pa iz druge. Deželni svet naj bi po tem predlogu imel okrog 40 članov, od katerih bi jih bilo 10 iz goriške pokrajine. Vendar pa so bili to za enkrat samo predlogi, ker bodo o teh stvareh dokončno sklepali v Rimu.

IZ SVOBODNE GORIŠKE

Razvoj kinematografov v Slovenskem Primorju

V sredini tega meseca je bila v Ajdovščini konferenca upravnikov kinov v Slovenskem Primorju. Na to konferenco so povabili tudi zastopnike krajevnih ljudskih odborov, ki vodijo kinomatografe. Po vsej deželi je 16 kinov, od katerih je oni v Vipavi bil v preteklem letu med najboljšimi v Sloveniji. To je največ zasluga upravnika, ki je znal s pomočjo množičnih organizacij vzbuditi zanimanje za kino ne samo v vipavskem trgu, ampak tudi v bližnjih vaseh. Tudi kino v Tolminu spada med najbolje urejene in najbolje vodene v Slovenskem Primorju.

Zastopnik iz Idrije je izrazil željo, da bi dobivali k njim boljše filme, ker je to potrebno za tak industrijski center. Vsi zastopniki pa so bili mnenja, da kino ne sme biti ustanova, katere namen je, kopičenje dobičkov, ampak mora imeti predvsem prosvetne namene, vzgajati ljudi, dajati jim potrebno razvedrilo in širiti njihova obzorja.

Odpraviti bo treba tudi nekatere pomanjkljivosti, ki ovirajo dobro poslovanje kinov. Tako n. pr. uporabljajo v Postojni in Sežani kinodvorane tudi za druge prireditve.

Doslej so imeli precejšnje težave s tehnično opremo dvoran in kabin, zlasti ker so bili že skoro vsi kinoprojektorji izrabljeni. Sedaj pa bo tudi temu pomagano, ker dela tovarna Iskra v Kranju nove domače projektorje že v serijski izdelavi.

Potrebno je tudi, da imajo razni kraji večjo povezavo s komisijo za kinomatografijo pri vladi v Ljubljani. V Kobaridu so začeli graditi novo dvorano in kabino, pa se niso obrnili na to komisijo, da bi jim poslala strokovnjaka in tako niso pravilno zastavili delo ter bodo morali kabino preurediti, pri čemer bodo imeli nepotrebne stroške. Komisija za kinematografijo bo v kratkem času uredila tudi vprašanje plač, honorarjev in drugih prejemkov za razno osebje, ki je prideljeno tej stroki. V tekočem letu nameravajo postaviti nov kino tudi v Medani v Brdih, kjer so domačini že pripravili dvorano v novem zadružnem domu. Prav tako so že postavili kinoaparaturo v zadružnem domu v Knežaku na Pivki.

Širite in čitajte Primorski dnevnik!

Slovo od Rudija v Štandrežu

Bivši urednik «Soče», ki ga je kvestura z izgonskim listom pregnala v Jugoslavijo, je bil med goriškimi Slovenci znan in priljubljen. Zlasti so ga dobro poznali v Štandrežu, kjer je prebil večino prostega časa, posebno od takrat, ko je dobil leta 1947 tukaj zavetje pred fašističnimi tolpami, ki so tedaj besnele po Gorici. Zato so mu v nedeljo Štandrežci in drugi prijatelji priredili v gostilni pri Lutmanu poslovilni večer.

Štandreški pevci so se zbrali že popoldne in v prepevanju naših pesmi dali duška svojim občutkom. Zvečer je imel eden izmed vaščanov poslovilni govor, v katerem je izrazil upanje, da bo kmalu prišel čas, ko ne bodo meje več ločile obeh narodov in ljudstev, ampak si bosta oba naroda preko nje bratsko podajala roke. Takrat se bo tudi Rudi Udovič zopet lahko vrnil med svoje Štandrežce.

Naslednji dan, v ponedeljek, je proti večeru zapustil Italijo na bloku pri Rdeči hiši, kamor so ga spremili mnogi prijatelji iz Štandreža in drugih slovenskih vasi ter s tem še enkrat pokazali, kako je bil pri njih priljubljen.

Volitev odbora za brezposelne

Sporočili so nam, da vlada med brezposelnimi veliko nezadovoljstvo, ker ni na vidiku nobene zaposlitve zanje. Prav tako se pritožujejo, da sedanji odbor za zaščito brezposelnih ni bil izvoljen z večino glasov niti ne s pismenimi volitvami. Zato so nekateri brezposelni sklicali za danes ob 9. uri v dvorani Ljudskega doma posebno zborovanje brezposelnih, ker nameravajo izvoliti nov odbor, odnosno potrditi tega, ki je že sedaj v funkciji.

Novi odbor naj bi bilo enoten, tako za člane Delavske zbornice, kakor za člane svobodnih sindikatov. Vsi prisotni brezposelni, ki so v posesti zelene izkaznice, bodo prejeli poseben obrazec za volitev. Tako izvoljeni odbor bo imel pravno podlago in upamo, da ga bodo poslušale tudi oblasti ter se bodo pobrigale za zaposlitev in dobrobit tisočev brezposelnih našega mesta.

Olajšan obmejni promet

Po daljših pogajanjih med jugoslovanskimi in italijanskimi oblastmi je prišlo sedaj do sporazuma, po katerem bodo od 10. aprila dalje dovolili obmejni promet manjšega obsega na državni meji. Ta promet bo dovoljen samo ob delavnikih od zjutraj pa do sončnega zahoda in na tistih prehodih, ki jih bo določila mešana komisija. Večje podrobnosti za enkrat še niso znane.

Podaljšanje začasnih šoferskih izkaznic

Goriška prefektura obvešča vse zainteresirane, da z današnjim dnem 31. marca preneha s svojim delom policijski urad za splošno revizijo šoferskih izkaznic, ki je posloval v Ul. Oberdan št. 20.

Obenem obvešča, da je veljavnost začasnih šoferskih izkaznic, ki jih je izdal omenjeni policijski urad, podaljšana za dva meseca brez kakršne koli formalnosti ali pripombe.

Izplačila socialnega skrbstva

Državni urad za socialno skrbstvo v Gorici sporoča, da bo plačeval zapadlosti druge polovice meseca marca pri okencih urada za brezposelnost v Ul. Mazzini št. 4. Za ta izplačila velja naslednji urnik: moški 1. aprila ob 9., ženske 2. aprila ob 9 uri.

Splovitev nove ladje v Tržiču

Včeraj zjutraj ob 10 uri je bila v tržiški ladjedelnici slovesna splovitev motorne ladje «Les Eclaireurs», ki je bila naročena v tej ladjedelnici za argentinsko mornarico. To je prva od treh ladij, ki jih bodo v teh mesecih zgradili v Tržiču za Argentino. Naslednji dve bosta nosili imeni «Lepataja» in «Le Maue».

Včerajšnji slovesni splovitvi so prisostvovali delavci, zastopniki krajevnih oblasti in posebna argentinska delegacija. Za botro je bila žena argentinskega veleposlanika v Rimu.

KINO

VERDI. 17: «Salomè», I. De Carlo
VITTORIA. 17: «Tragično cvetje», V. Mature.
CENTRALE. 17: «Car», R. Hayworth.
MODERNO. 17: «Nov program».
EDEN. 17: «Nov program».

MALI OGLASI

HIŠO PRITLIČNO, podkleteno, z vrtom in dvoriščem v Sovodnjah, ugodno prodam. Ponudbe na upravo Primorskega dnevnika v Gorici Montesanto 42.

Krojaška delavnica
TRST – ULICA VALDIRIVO 35
izdeluje moške obleke, ženske plašče
OBRAČA, POPRAVLJA
PO IZREDNO NIŽKIH CENAH

ISTRSKI DNEVNIK

PODRUŽNICA UREDNIŠTVA PRIMORSKEGA DNEVNIKA V KOPRU - ULICA C. BATTISTI 301/a PRITL. - TEL. 70

Babiči

Odkritje spomenika padlemu borcu

Dne 29. marca 1943 so fašistične zverine iz Kopra na samo njim lasten način umorile tov. Babiča Josipa, odločnega borca za pravice delavstva. Tov. Babič je bil že leta 1921 obsojen zaradi dogodkov v Marezigah na osem let ječe. Od tedaj je bil eden najodločnejših tovarišev v borbi za pravice naših ljudi. Ob prvih pričetkih narodno osvobodilnega pokreta, je pričel delati za partizane. Skupno s tajnikom OF odbora je zbiral hrano za tovariše, ki so se po gozdovih borili.

Krajevna zveza PP iz Babičev je na mestu, kjer je padel kot žrtev fašizma tov. Babič, postavila spomenik. Odkritje spomenika je bilo določeno za četrto obletnico smrti. Odkritju je prisostvalo veliko ljudi iz okolice, Kopra in celo iz Trsta. Vence so poslale tudi organizacije iz Škednja in Sv. Justa.

Ker je mesto, kjer je padel tov. Babič, izven vasi, ob cesti, ki pelje v Vanganel, so se udeleženci zbrali v velik sprevod in odkorakali z godbo in zastavami na čelu do kraja, kjer stoji spomenik. Partizani so šli v sprevodu postrojeni v posebno skupino in so imeli titovke na glavah. Pred odkritjem spomenika je bil v počastitev spomina padlega tovariša petminutni molk, godba iz Marezig pa je zaigrala internacionalo.

V imenu okrajnega komiteta KP je spregovoril tov. Knez. V kratkem govoru je omenil, da so pretekla že štiri leta, odkar smo prišli iz gozdov in odkar naši najboljši več ne krvavijo za pravice delavstva. Niso čakali borci prekrižanih rok, da se bodo drugi zanje borili. Odzvali so se pozivu komunistične partije ter se pod njenim vodstvom trdo borili in tudi zlomili naci-fašizmu vrat in ga pregnali z naše zemlje. Danes kujejo nove vojne načrte anglo-ameriške imperialisti. Ne bodo uspeli, ker imamo bogate izkušnje z našimi prejšnjimi sovražniki.

Za okrajno zvezo PP pa je spregovoril tovariš Benčič Franc.

Spomenik tovarišu Babiču, katerega je postavila krajevna zveza PP, nas bo vedno opominjal na čuječnost. Vzpodbujal nas bo v naši današnji borbi, ko dnevno utrjujemo in izboljšujemo vse tisto, za kar je on in poleg njega žrtvovalo svoja življenja še na desettisoče drugih borcev in aktivistov.

* * *

Naša mladina za prvi maj. V petek je mladina iz naše vasi skupno z mladino Rojcev izvedla nabiralno akcijo v korist prvega maja. Z godbo na čelu in med prepevanjem partizanskih pesmi in navdušenim ukanjem je šla od hiše do hiše. Zbrala je 40 litrov vina, 10 kg moke, 247 jajc, 1 in en četrt kg slanine in 940 lir v denarju.

Danes za prvi maj lahko že kar z godbami in petjem zbiramo prostovoljne prispevke. Kako pa je bilo še do pred nedavnim časom, ko nismo smeli niti spregovoriti o prvem maju! Lahko rečemo, da smo že daleč prišli z napredkom. Šli bomo pa še naprej in se ne bomo ustavili, dokler ne bo dosežen končni cilj. Vemo, da bo potrebno prehoditi še dolgo pot in prekoračiti visoke gore, toda to nas ne bo ustavilo. Naš cilj je: naprej, da dosežemo vse, za kar smo trpeli in za kar smo dali toliko žrtev.

Babič Franc

Glem

Delovanje naših žena

Pred dnevi so zborovale zopet naše žene. Na tem sestanku so posegle živahno v diskusijo, v kateri so iznesle pomanjkljivosti, ki so se pokazale do sedaj v našem odboru. Končno so izglasovale sklepe, s katerimi so utrdile nadaljnje delovanje odbora in napravile načrt za bodoče delo. Pri tej priliki so naše žene ob splošnem pritrjevanju nagradile tov. Jerman Milko za njeno izredno požrtvovalnost, ki jo je pokazala v zadnjem času.

Organizacija naših žen je pokazala na splošno velik napredek. 8. marca smo izvedle praznovanje dneva demokratičnih žen na način, ki ga naša vas do sedaj še ni videla. Nastopile smo z lepim in obsežnim programom, tako da je dosegla prireditev popoln uspeh.

Da pa je uspela proslava ženskega praznika tako dobro, se moramo zahvaliti tudi vsem množičnim organizacijam in ostalemu ljudstvu našega kraja, ki so nam dali vso svojo pomoč.

Prvomajsko tekmovanje

na hrvatskih osnovnih šolah Istrskega okrožja

Na tem mestu smo iznesli že večkrat, v kakšnem stanju so bile hrvatske osnovne šole po vsej Istri in na ozemlju Istrskega okrožja v času Italije in posebno fašizma. Po osvoboditvi se ljudska oblast in šolniki Bujščine trudijo, da dvignejo raven in uspehe osnovne šole. V ta namen so določili za proslavitev 1. maja posebno tekmovanje med osnovno-šolskimi otroki, s katerim hoče vzbuditi v njih še večje veselje in voljo do učenja, petja, športa, prostovoljnega dela, smisel za snago in podobno.

Do 1. maja bodo otroci tekmovali posamezno med seboj v istem razredu, nato po razredih v tem, kdo bo imel najboljše rede in kdo bo imel čim manj šolskih zamud. Razredi bodo formirali pevske zbore, ki bodo tekmovali s tremi pesmimi, s katerimi bodo nastopili skupno na dan 1. maja. Dramske skupine pa bodo tekmovale s solo in zborno recitacijo ter eno igro. Pomerili se bodo tudi v tem, kateri razred in katera šola bo dala za 1. maj več in boljših telovadcev ali telovadk za nastop s prostimi vajami. Poleg tega pa bodo tekmovali šolarji v teku, skoku v daljavo in višino ter metu žoge.

Ta del tekme ima za osnovno načelo: Zdrav duh v zdravem telesu! Pravilno je, da hočejo naši vzgojitelji pritegniti tudi otroka s podeželja v fizkulturno in športno sodelovanje in da so ovrgli mišljenje, da kmetski otrok, ki opravlja razna dela ter je mnogo na zraku, ne potrebuje posebne telesne vzgoje. Odveč bi bilo poudarjati, da dobi s telovadbo in športom tudi kmetski otrok smisel za večjo disciplino, harmonično vežbanje telesnih sil, da si prisvoji smisel za estetiko in utrdi voljo, ker mora zopet in zopet ponavljati razne vaje, dokler ni popolnoma izurjen.

Drugi del temovanja za 1. maj posveča pažnjo otrokovemu delovanju izven šole in mu nakazuje njegove obveznosti do družbe in ljudstva na splošno. Z drugo besedo, uvršča ga kot socialno bitje in kot samostojen element v gibanje ter delovanje širokih ljudskih množic.

Tako bodo tekmovali šolarji v dobri ureditvi stenčasa in v dopisovanju za pionirsko rubriko v «Hrvatskem glasu». Izvedli pa bodo v tekmovalnem duhu še nabiranje starega železa, papirja, razbitega stekla in krp in prostovoljno delo pri gradnjah zadružnih domov, ureditvi šolskega dvorišča, olepšanju šolskega vrta in podobno. Tu bodo tekmovale šole v tem, katera bo doprinesla več prostovoljnih delovnih ur. Skupno z otroci bodo delali tudi učitelji in učiteljice.

Tako bodo naši otroci občutili hkrati tudi pomen in veličino največjega praznika kmetsko-delavskega ljudstva in spoznali, da pregledujejo njihovi starši danes za 1. maj uspehe svojega celotnega napora, ki ga izkazujejo države ljudskih demokracij in da niso več dnevi, ko je delavstvo moralo ob tej priliki z demonstracijami in manifestacijami opozarjati svet na krivice, ki se godijo na škodo kmetsko-delavskega ljudstva!

Grožnjan-Buje

Slovesna otvoritev pionirskega doma

Dne 25. marca je bil ob veliki udeležbi ljudstva in šolske mladine otvorjen Pionirski dom. Poleg predstavnikov iz okraja in pionirjev hrvatske in italijanske osnovne šole so prišli na otvoritev tudi pionirji osnovne hrvatske šole iz Sv. Ivana.

Otvoritvene govore sta imeli učiteljici hrvatske in italijanske šole, ki sta podčrtali pomen pionirske organizacije. Pionirji naj tekmujejo v učenju, dobrem vedenju in v utrjevanju bratstva med seboj.

V imenu okrajne pionirske organizacije sta govorili v italijanščini tov. Papo Marija, v hrvaščini pa tov. Dosel Anka. Pozvali sta vse pionirje, naj utrjujejo disciplino in ljubezen do bratstva in enotnosti.

Pionirski dom je dobro opremljen in ima pet prostorov, eno čitalnico za hrvatske eno za italijanske pionirje, delovno sobo za pionirke in eno za pionirje ter veliko dvorano za sestanke in skupne igre.

Lepo slovesnost otvoritve je zaključil fotograf, ki je napravil lep posnetek vseh navzočih, da bodo imeli spomin na dan, ko jim je ljudska oblast dala na razpolago celo hišo.

Gažon

Telovadne priprave za prvi maj. Veliko je zanimanje med mladino naše vasi za telovadne vaje za nastop prvega maja. Do sedaj vadi 23 mladink, 20 mladincev in 60 pionirjev. Mladinci imajo svojega vaditelja, prav tako mladinke. Oba sta obiskovala tečaj v Kopru. Mladinci in mladinke vadijo skoro vsak večer in jim že kar dobro gre. Pionirji pa vsak dan po eno uro.

V nedeljo smo imeli tudi nabiralno akcijo. Nabrali smo en stot krompirja, večjo količino moke in precej jajc.

GOJENCI GOSPODARSKE SOLE V SKOCJANU PRI PRAKTICNEM DELU

Šmarje

Pismo zaprtim antifašistom

Objavljamo rade volje pozdravno pismo, ki so ga po posebni delegaciji poslali člani novoustanovljene kmečko-obdelovalne zadruge v Šmarjah pri Kopru zaprtim antifašistom v Trst, skupno z darilom njihovega pridelka. Pismo je ponoven dokaz, kako naše ljudstvo občuti povezavo z vsemi, ki trpijo preganjanje samo zato, ker so dosledni borci za pravice delovnega ljudstva. Obenem je pismo odločen protest proti krivičnemu postopanju sedanjih oblasti v Trstu, proti zapiranju in obsojanju partizanov in demokratov.

Dragi tovariši!

Sprejmite tople in borbene pozdrave 23 družin novoustanovljene kmečko - obdelovalne zadruge v Šmarjah pri Kopru.

Prav tako kot smo bili združeni takrat, ko smo z orožjem v rokah preganjali in uničevali nacifašiste, smo združeni danes, ko nadaljujemo borbo za utrditev in uresničenje vseh priborjenih pravic tudi onkraj demarkacijske črte. Ta naša vztrajna borba velja utrjevanju bratstva med Slovenci, Italijani in Hrvati, spoštovanju mirovne pogodbe, utrjevanju miru in boljši bodočnosti delovnega ljudstva vsega sveta.

Čutimo se nad vse srečne, ker so nam dane možnosti, da lahko razvijamo kulturno, gospodarsko in politično. Te možnosti nam zagotavlja naša ljudska oblast, kateri zaupamo, jo utrjujemo in čuvamo.

Mi dobro vemo, da je tudi tržaški proletariat ogromno prispeval za pridobitev ljudske oblasti, za svoje pravice in za izgon okupatorja. Pri nas smo to ohranili, tržaškemu delavstvu pa je bilo vse krivično odvzeto. Zato pa vztrajamo ob njegovi strani v njegovi današnji borbi in bomo vztrajali do končne zmage.

Dragi tovariši! Ko vidimo, da znova trpite po zaporih, se spominjamo vseh bivših političnih preganjancev, katere je fašistični režim zaradi njihovega proletarskega prepričanja preganjal, zapiral in mučil. Bili so borci za pravice delovnega ljudstva. Njihovo trpljenje ni bilo zaman. Trdno smo prepričani, da tudi vaše današnje trpljenje ne bo zaman. Prineslo bo velik delež k utrditvi svetovnega miru in zmagi proletariata.

Pošiljamo vam skromen dar našega pridelka in želimo čimprejšnje svobode.

Naj živi bratstvo in edinstvo, trdnjava slovensko - italijansko - hrvatskih delavcev in vsega delovnega ljudstva! Smrt fašizmu — svoboda narodu.

Člani kmečko-obdel. zadruge Šmarje pri Kopru

V okviru slovenskega Prosvetnega društva «Oton Župančič» bo danes ob 20 uri v prostorih slovenske gimnazije zaključno predavanje o zadružništvu.

Vabljeni so vsi člani in ljudstvo.

Marezige

Koncert pevskega zbora „Slavko Škamperle" iz Sv. Ivana pri Trstu

Preteklo nedeljo smo imeli v naši vasi velik kulturni praznik. Obiskal nas je svetoivanski pevski zbor «Slavko Škamperle» ter nam priredil zares lep pevski koncert. Na sporedu je imel razne slovenske, ruske in srbske narodne ter partizanske pesmi. Slišali pa smo tudi nekaj pevskih solo točk, ki so jih predvajali tov. Rožica Kozem in Aleksander Žerjal, katere je spremljala na harmoniko tov. Romana Zajec.

Zbor in posamezni pevci so pokazali veliko sposobnost in njihovo petje je vse poslušalce kar omamilo. Od Mirkove «Na morje in vihar» po ruski narodno-partizanski pesmi, s katero je koncert pričel, mimo partizanske «V nove zarje», ki jo je zložil Venturini, do Parmove «To sladko zlato vince», s katero se je končal prvi del koncerta, se je veselo razpoloženje ljudstva nenehoma stopnjevalo in ploskanja ni bilo ne konca ne kraja.

V drugem delu je odpel zbor po Venturinijevem «Znamenju» šopek srbskih narodnih pesmi od Mokranjca, ki je pokazal poslušalcem lepoto srbske narodne pesmi. Za rusko «Ej uhnjem», ki se tako prilega našemu čustvovanju, in še par drugimi pesmicami je pevski zbor končal svoj bogati spored.

Tržaški pevci in pevke so vredni vse pohvale. S svojim nastopom so nam pokazali razliko med nekdanjimi in današnjimi časi, ko je pod Italijo, zlasti pod fašizmom stala med nami pregraja in ko je bilo takšna prireditev nemogoča, še več, ko podobni stiki med našim ljudstvom niso bili dovoljeni. Danes, ko je fašizem strt in zlomljen, danes v času svobode, ki jo predstavlja ljudska oblast, je kulturno sodelovanje med mestom in deželo samo ob sebi umljiva stvar.

Pred pričetkom koncerta je pozdravil goste domačin in poudaril pomen njihovega nastopa ter se zahvalil za njihovo gostovanje. V svojem odgovoru pa je eden od gostov predočil nekdanji položaj «Južne Istre», kateri razne vladavine, liberalne ali fašistične brez razlike, niso dopustile, da bi se kulturno dvignila. V svoji narodni nestrpnosti so pač hotele dva naroda raznaroditi. Kakšna globoka razlika med to in politiko ljudske oblasti, ki izvaja dosledno politiko enakopravnosti vseh treh istrskih narodov.

Naj omenim še to, da je na prireditvi sodelovala tudi domača godba in da je med prvim in drugim delom prireditve deklamiral priložnostno pesmico neki pionir ki je žel veliko odobravanja. Dvorana novega zadružnega doma je bila polna poslušalcev, ki so nabrali pri tej priliki 8.780 lir prostovoljnih prispekov.

Buje

Živahno delovanje na kulturnem polju

V okviru prvomajskega tekmovanja so vse vasi bujskega okraja napovedale tudi več kulturnih predstav. Tako so bile prve predstave dne 19. in 20. marca v Materadi, kjer je gostovala diletantska skupina iz Kaštela, v Babičih je bila na gostovanju hrvatska diletantska skupina iz Buj, dne 20. marca je gostovala hrvatska skupina iz Buj v Kučibregu, v Medežiji (Savudrija) pa skupina iz Kmetov in Bračanije.

Utrjujmo naše zadružništvo

Občni zbor kmetnaproze v Bertokih in njeno uspešno delovanje

Prispel sem v Bertoke in takoj opazil, da se dogaja tukaj nekaj izrednega. Ljudje se zbirajo v lepo okrašeni dvorani Prosvetnega društva «Marko».

«Kaj pa je novega?» vprašam ženico, ki sem jo srečal. «Ali ne veste, da imamo danes letni občni zbor kmetnaproze!» Vstopim v dvorano in slišim glas tov. Hrovatiča Stanka, ki je ravno otvoril občni zbor z geslom «utrjujmo naše zadružništvo».

V dvorani je bilo gotovo 200 članov zadruge, ki so bili dobro razpoloženi in sledili napeto predsednikovim izvajanjem. Tov. Hrovatič je po uvodnih pozdravnih besedah podal poročilo poslovnega odbora in med drugim dejal: «Našo zadrugo smo ustanovili v težkih trenutkih in skoro brez sredstev, vendar se je po devetih mesecih poslovanja tako razvila, da je postala ponos vseh zadrugarjev iz Bertokov in Štomaža, ki so se za njen razcvit trudili ter jo tako postavili na solidno podlago».

Iz nadaljnjega poročila je razvidno, da je kmetnaproza v Bertokih v letu 1948 nabavila za zajamčeno preskrbo blaga v vrednosti 10.847.012 lir. Od tega je od prodala za 8.996.126 lir, ostanek pa ima trenutno v zalogi.

Toda njeno delovanje se je nanašalo tudi na nabavo blaga po vezanih cenah, katerega je nakupila za 6.132.456 lir in do danes prodala do višine 4,702.029 lir, ostali del pa ima še v zalogi.

Pri zajamčeni preskrbi, dalje pri obratu po vezanih cenah in proti prodaji je imela zadruga kosmatega dobička 873.951 lir.

Ker pa je zadruga odkupovala od kmetov tudi sadje in zelenjave ter je bil promet v tem pogledu zelo živahen, je doseglo nakupovanje 32 milijonov in 500 tisoč lir, dobiček pa 2 milijona 587 tisoč in 363 lir, pri čemer ni upoštevan inventar, ki ga je nabavila zadruga za svoje potrebe.

Zadruga je gledala na to, da je navajala kmetovalce čim bolj na uporabo umetnih gnojil, kar je za umno gospodarstvo nujno potrebno. Tako je nabavila v ta namen za člane in nečlane 143.650 kg superfosfata, 8.000 kg apnenega dušika, 11.500 kg nitrofoskala, 8.510 kg kalijeve soli, 14.015 kg amoniaka. Za kritje vsega povpraševanja je zadnje dni naročila še 13.000 kg raznih drugih umetnih gnojil in preskrbela za svoje člane žveplo, modro galico in potreben les; za izboljšanje svinjereje je nabavila 10 plemenskih svinj in osnovala tudi oddelek za pospeševanje živinoreje.

Po navedbi teh številčnih podatkov je tov. Hrovatič skromno pripomnil, da je zadruga v Bertokih sicer šele v razvoju, da pa je vseeno storila že toliko, da se je življenjska raven domačega prebivalstva precej dvignila in izboljšala. Članom je zagotovil, da se bo zadruga v bodočem poslovnem letu še bolj zavzemala za svoje člane in da je upravni odbor že sedaj predvidel za leto 1949 delovni program, ki ga hoče na vsak način izvesti.

V glavnem so točke tega programa naslednje: Zadruga bo prevzela v obdelavo 10.000 kvadratnih metrov zemlje za rejo prašičev. V ta namen bo dokupila še 20 plemenskih svinj in tako dvignila njihovo celotno število na 30. Zato bo dogradila nove svinjake, ki bodo za vzor vsej okolici.

Za osamosvojitev srednjih in malih kmetov bo vložila zadruga v Bertokih vso skrb. Za enkrat bo osnovala zadružno traktorsko postajo. S tem v zvezi bo ustanovila krojaško, čevljarsko in mizarsko delavnico, da bodo prišli kmetje in delavci do čim cenejše preskrbe z obleko, obutvijo, pohištvom ter podobno. Že sedaj bo gledala zadruga na to, da organizira in vzgoji potreben strokovni kader zadevnih rokodelcev.

Vrhunec teh načrtov pa vidijo zadrugarji v zgraditvi lastnega zadružnega doma, ki naj sprejme pod krov vse to razsežno delovanje za gospodarski dvig njihove vasi in okolice in ki naj bo izraz neodvisnosti in močnega zadružnega smisla istrskega kmeta!

Razume se, da ima zadruga v programu, da bo v bodočem letu še bolj izpopolnila svoje notranje poslovanje pri trgovanju, organizaciji odkupa, zbiranju statističnih podatkov itd. Tov. Hrovatič je zaključil svoje poročilo rekoč: «Vse prizadevanje in vse delo gre v interesu skupnosti, zato je naloga poslovnega odbora in zadrugarjev, da utrdimo naše zadružništvo, ki bo posebno v prihodnje hrbtenica vsega gospodarstva istrskega kmeta, da si tako izboljšamo naš življenjski standard ter odpremo pot v srečnejšo bodočnost! «Vsi prisotni so z največjim navdušenjem sprejeli zadnje predsednikove besede.

Po živahni diskusiji, ki je sledila poročilu, so člani soglasno pooblastili upravni odbor, da sme v potrebi za izvedbo svojega programa najeti 6 milijonsko posojilo. Tudi ta sklep je navdal vse zadrugarje z velikim ponosom, saj se zavedajo, da pomeni po eni strani velik napredek, po drugi pa odločen korak za nadaljnji razvoj njihove zadruge. Izvoljen je bil še nov upravni odbor, v katerega so prišli dobri in umni zadrugarji, tako da bo zadruga tudi to leto v sposobnih rokah!

Podatki in potek opisanega občnega zbora nam daje zopet sliko o stanju zadružne misli in zadružništva v Istrskem okrožju. Za one, ki čitajo, po ukazih Vidalija govore ali članke kot na primer onega «cooperative di paglia», bi bilo prav, da si ogledajo podatke tega dopisa, da bodo spoznali, kaj predstavlja zadružništvo v coni B in katero stopnjo je že doseglo. Potem šele bodo lahko govorili o razmerah Istrskega okrožja. Zaman so pač vsa prizadevanja teh ljudi za poniževanje in omalovaževanje našega delovnega človeka!

NOVEL E.

IZLET TRŽAŠKIH PARTIZANOV PRI DELOVNEM LJUDSTVU PRIMORSKE

Obisk Cerkna, partizanske bolnice „Franja" Idrije in Nove Gorice

V soboto in nedeljo 19. in 20. marca je bil izlet v kraje na Primorskem, ki so bili v času NOB priča najtežjih bojev, ki so jih partizanske edinice vodile za osvoboditev naše zemlje in za uničenje okupatorja. Ko smo prišli v Cerkno, v partizansko prestolnico, se je vsak partizan, ki se je boril na Primorskem, dobro spominja, nam je sam pogled na sinje planine, ki kot stražarji obdajajo to slikovito alpsko mestece, obudil spomin na tiste težke, a tudi krasne čase. Nikdar do tedaj ni še Cerkno videlo takega prometa in takega vrvenja ljudi iz vseh krajev naše dežele.

S posebnim zanimanjem so tovariši pregledali zgodovinsko partizansko bolnico «Franja». O tej bolnici se je v času borbe zelo govorilo, toda nihče ni vedel povedati, kje je; zavita je bila v najstrožjo tajnost. Tu smo imeli živo sliko iznajdljivosti partizanskega duha, ki je znal premagati vse težave v prepričanju, da je zmaga nad fašizmom zagotovljena, ker volja ljudstva pod vodstvom KP zna premostiti vsako oviro.

Večina izletnikov se je v teh krajih borila in je bil za njih izlet še bolj zanimiv in zaželen, kajti vsakdo si je želel, da obišče kako staro mamico, ki mu je mnogokrat dala prigrizka in pravočasno poročala o morebitni preteči nevarnosti od strani okupatorja in domačih izdajalcev. Tudi domače kurirke so nas bile zelo vesele, ko so nas po tolikem času videle. Vsaka izmed njih je imela mnogo povedati, nekatere so pokazale značke «udarnika», druge so pripovedovale, kako se udejstvujejo v mladinskih, športnih in prosvetnih organizacijah, druge spet s ponosom povejo, da so zaposlene v industrijskih podjetjih; za praznik so prišle pogledat, kako je doma.

Proti večeru smo se odpeljali v Idrijo. Ko smo prišli na trg, t. j. v središče mesta, nas je čakala skupina tovarišev funkcionarjev krajevne ljudske oblasti, Zveze borcev in sindikatov. Glavni predmet razgovorov je bil znameniti rudnik, ki je ponos vsakega rudarja, ki je tu zaposlen. Vsakdo, ki smo ž njim govorili, je z navdušenjem pripovedoval o zanimivosti in o veliki važnosti, ki jo danes ima ta rudnik v petletnem planu. Ljubezen rudarjev do svojega rudnika je razumljiva posebno, če upoštevamo dejstvo, da posamezni rudarji dosežejo lepo vsoto od 9 do 11 tisoč dinarjev mesečnega zaslužka. Naslednje jutro smo šli, da si ogledamo topilnice, t. j. kraj, kjer se vrši proces za pridobitev živega srebra iz rude. V topilnici sta se nam takoj stavila na razpolago ravnatelj in njegov pomočnik. Razdeljeni v dve skupini smo sledili tehničnemu poteku dela. Eden od ravnateljev topilnice je italijanske narodnosti in je že mnogo let zaposlen v rudniku. Med drugim nam je pokazal tudi novo kopalnico za rudarje dokončano preteklo leto. Ta kopalnica je eden izmed tolikih dokazov, kakšno važnost in pozornost se danes v novi Jugoslaviji polaga za zdravje delavcev. Pripovedoval nam je tudi o planu njihovega obrata, iz česar je razvidno, da plan niso samo dosegli, ampak v precejšnji meri tudi presegli. Mnogo rudarjev je bilo proglašenih za udarnike, nekateri že dvakrat. Po pregledu rudnika smo odšli po strmi poti proti Vojskemu, kjer so v času borbe često bili težki boji, posebno v zadnji velikonočni ofenzivi leta 1945., kjer je spričo neuklonljivega upora naših borcev začel ponehavati pritisk sovražnika, ki je nameraval uničiti IX. korpus. Na Vojskem so tudi bile najbolj važne tiskarne in največja skladišča. Tu nas je čakalo kosilo. Ker je bilo prepozno, smo se morali na žalost odreči obisku tiskarne. Ogledali smo si vas in po kosilu smo se ponovno vrnili v Idrijo in nadaljevali pot skozi Sv. Lucijo v Novo Gorico. Okrog 6 zvečer smo prispeli v Novo Gorico. Tudi tu so nas sprejeli tovariši Zveze borcev in predstavniki sindikatov. Po kratkem obisku Nove Gorice smo se vrnili v Solkan, kjer smo povečerjali in popili kozarček dobrega vipavca. Po večerji smo odšli v Šempas, kjer smo bili navdušeno sprejeti v zadružnem domu. Tukaj se je lahko ugotovilo, kaj vse doseže ljudstvo, kadar dela za sebe. V 6 mesecih so zgradili večji del zadružnega doma, ki je eden med največjimi na Primorskem. Vsa sredstva, k so se uporabila za zgraditev tega doma, so se nabrala na raznih kulturnih prireditvah, vse delo je bilo udarniško. Tudi tu smo imeli priliko, da si osvežimo grlo s pristnim vipavskim vinom in na zadnje smo se še zavrteli ob veselih zvokih harmonike. Ob 9 zvečer smo čez Kras krenili proti Trstu. Tako se je zaključil ta prelepi in veseli izlet, katerega so si partizani že toliko časa želeli.

Živa želja vseh je, da bi v bodoče še prirejali take izlete in s tem nudili tovarišem borcem možnost, da se prepričajo o vsem, kar se dela v novi Titovi Jugoslaviji, kjer se kljub vsem težavam gradi socializem in se s tem ustvarjajo pogoji boljšega življenja.

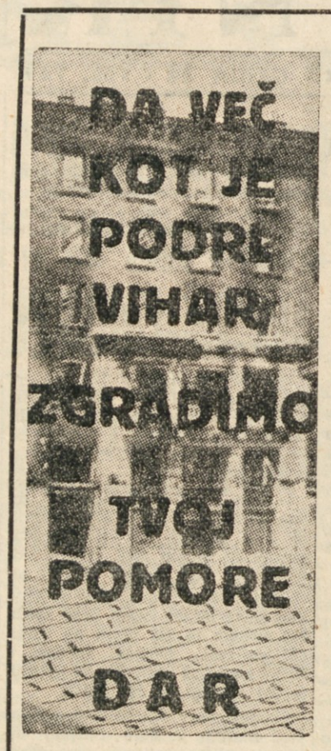

	LIR
PREJSNJI ZNESEK	906.971
ROLLI KARMELA	100
MASLO IVANKA	50
REGAN, PEGAN	500
F. L.	100
N. N.	5000
SKUPNO	912.721

Zgoraj navedene vsote je nabralo PD «Simon Jenko».

* * *

OPOZORILO. *Prispevki v sklad «za zgraditev novih zidov na slovanskem kulturnem pogorišču» se sprejemajo pri vseh slovenskih in hrvatskih prosvetnih društvih na Tržaškem ozemlju in pri upravi «Primorskega dnevnika», Ul. Ruggero Manna št. 29. Za prispevek v znesku nad 100 lir prejme darovalec začasno potrdilo, na podlagi katerega pa ČASTNO PRIZNANICO glasečo se na njegovo ime.*

GOSPODARSTVO

TRGOVINA • INDUSTRIJA • PROMET • FINANCE

Zmogljivost škedenjskih plavžev izkoriščena samo s 14 %!

Vodstvo «ILVE» je poročalo konec oktobra 1948, da je prejelo pošiljko železne rude ter da bo prižgana ena od obstoječih treh visokih peči, ki naj bi dajala 320 ton jekla dnevno. Hkrati je trdilo, da so potrebna obsežna popravila. Te dni pa je bila objavljena statistika proizvodnje omenjene tržaške industrije za tri mesece, po kateri te napovedi niti od daleč niso dosežene. Oglejmo si jo (v tonah):

	dec. 1948	jan. 1949	febr.	letna zmogljv. proizv. tvorn.
surovo železo	—	—	—	175.000
jeklo	2403	2400	2242	60.000
pločevina	818	476	1003	24.000
koks	9387	9150	8360	175.000
katran	366	319	247	6.500
amonijev sulfat	64	—	58	1.800
svetilni plin m3	3,501.366	detto	detto	35 milijonov

Konec vojne je obrat dočakal z razmeroma malimi okvarami. Od visokih peči, ki so skupno 3, sta bili dve med vojno ustavljeni popolnoma pravilno in sta bili sposobni za takojšnje obratovanje. Tretja je potrebovala delna popravila, ki pa jih je tvorniško vodstvo zavleklo, tako da bo peč pričela obratovati komaj maja ali junija letos. Koksarno sestavlja 33 peči, od katerih je bilo 22 takoj uporabnih in so trenutno tudi v obratu. Ostalih 11 je bilo potrebnih rekonstrukcije, ki, sodeč po obvestilih vodstva plavžev, še ni bila izvršena. Koksarna je važen obrat, ker razen koksa pridobiva tudi produkte iz destilacije premoga, t. j. katran, amonijev sulfat, surovi bencol in svetilni plin. Jeklarna obstoji iz dveh Martinovih peči (po 35 ton), od katerih pa je danes le ena v obratu. Podobno je zaposlen v oddelku za izdelavo pločevine le en vlečilec od dveh obstoječih.

Vodstvo plavžev poroča, da ima neobičajno znatne zaloge izdelkov, ker se znižujejo bodisi krajevna kakor tudi naročila iz Italije. Edino za koks je dovolj povpraševanja. Nikakih naročil da ni iz inozemstva.

Indeksi proizvodnje

Celokupna proizvodnja plavžev je, če jo primerjamo s produkcijsko zmogljivostjo obratov, na najnižji točki, ako sploh se lahko govori o rednem obratovanju. Surovega železa ne pridobivajo, čeprav smo videli, kakšna je proizvodna možnost. Ob sedanjem tempu pridobivanja jekla bo letna proizvodnja komaj dosegla 50-odstotno izkoriščanje naprav, pločevine 38 odstotkov, koksa 60 odst., katrana 57.4 odst, sulfata 27 odstotkov.

Te dni smo glede omenjene produkcije čitali drugačne odstotke, ki so bili izdelani kot indeksi na podlagi produkcije v l. 1938 kot osnovnega indeksa. Po teh podatkih naj bi bili odstotki izkoriščanja naprav sledeči: koks 69, katran 81, sulfat 33, jeklo 96, pločevina 45.5. Indeks za surovo železo je bil izpuščen, čeprav je dosegla produkcija železa v letu 1938 171.271 ton, pač ker ga sedaj obrat sploh ne pridobiva.

Popolnoma napačno bi bilo jemati v primeru Trsta v primerjavo zaposlenosti industrije produkcijo iz l. 1938. Vemo, da so ravno plavži in železarna bile v bivšem režimu podvržene naglim izpremembam iz zelo različnih vzrokov. Do 1938 n. pr. je obratovala v «ILVI» le ena visoka peč, jekla pa sploh niso pridobivali v Trstu, marveč nekaj malega v Gorici (600-700 ton). Taka je bila politika lastnikov plavžev, ki so imeli sedež v Genovi ter so favorizirali jeklarne in plavže v Florenci, Bagnoliju pri Neaplju in v Turinu Te so l. 1938 dale okrog 600.000 ton surovega železa, približno enako količino pa tudi v poprejšnjih letih, ko so škedenjski plavži dosegali manj kot polovico proizvodnje iz leta 1938, pred l. 1924 pa sploh nič. V zvezi z vojnimi pripravami je proizvodnja narasla tudi v Trstu, od koder so pošiljali železo in jeklo tvornicam Ansaldo, Breda, Folk, Fiat, OTO itd, ki so znane oboroževalne tvornice.

Primerjava s predvojno kapaciteto

Res primerjamo na splošno uspehe gospodarske obnove in napredka raznih držav po vojni s stanjem v letih 1938-1939. Toda to je upravičeno le za države v celoti, ki so vsled vojne doživele razrušenje vsega narodnega gospodarstva. Pri Trstu, ki je le pristaniško-industrijsko mesto, ne moremo postopati po istem načelu. Ne samo da Trst ni država, marveč sicer veliko, toda le en o mesto. Treba se je tudi zavedati, da tržaška industrija svojih poškodb, ki jih je utrpela vsled vojne, niti od daleč ne more primerjati s splošnim razrušenjem evropske industrije. To velja za vso našo industrijo, še posebej pa za plavže v Škednju, ki glede bistvenih objektov niso utrpeli kdo ve kakšne škode. Po oceni strokovnjakov je namreč obrat utrpel škodo, ki na raznih instalacijah ni presegala 5 odst. Razen tega je treba upoštevati, da je obrat dosegal letno proizvodnjo zmogljivosti, kakor smo jo navedli v statistični tabeli, že pod Avstrijo, torej pred l. 1918, ko je še pripadal matični Kranjski industrijski družbi z Jesenic, ki ga je zgradila (s celokupnimi investicijami 24,692.433.— zlatih kron).

Pravilno je tedaj, ako primerjamo uspehe naše industrije, hkrati pa napredovanje nje obnove ter stopnjo zaposlenosti tako, da ugotovimo, v koliki meri je izkoriščena celokupna letna zmogljivost naprav v njih predvojnem stanju. Tedaj pa se pokaže, da so odstotki precej drugačni. Ako vzamemo za osnovo proizvodnjo plavžev v treh mesecih (december, januar, februar) in jo računamo v povprečju za vse leto, ugotovimo nasproti polni letni kapaciteti obrata (100) sledeče indekse. surovo železo 0, jeklo 50, pločevina 38, koks 60, katran 57.4, sulfat 27. Letna proizvodnja 1948-1949 bi povprečno znašala 151.186 ton, kar pomeni izkoriščanje celokupne obratne zmogljivosti (442.300 ton) z borimi 34.1 odstotki. Od 151.186 ton pa odpade kar 107.592 ton na koks, ki ni glavni produkt plavžev Ako tedaj primerjamo proizvodnjo samo glede železa in jekla, pridemo do nemogoče ugotovitve, da je danes izkoriščena predvojna proizvodna sposobnost škedenjskih plavžev s 14 odstotki.

Plavži so že pred l. 1918 imeli zaposlenih nad 2000 delavcev, kar je število, ki more znatno vplivati na višino brezposelnosti v naši industriji. Zadnje poročilo generala Aireya navaja za industrijo indeks zaposlenosti nasproti 100 v l. 1939 z 79. Ako se v stanje naše industrije le malce poglobimo, vidimo, koliko so take navedbe in taki indeksi vredni. Zato se tudi ni čuditi, čemu znaša število brezposelnih vedno okrog 24.000. Prav tako vidimo na primeru «ILVE», s kako rezervo je treba jemati navedbo, da znaša indeks višine proizvodnje v naši industriji za 48-49 65 točk (nasproti 100 iz 1938).

Ravnateljstvo tvornice trdi, da so težave s preskrbo rudnin in starega železa, t. j. surovin, ki so jih pred vojno dobivali iz Afrike, Grčije, Španije in Jugoslavije. Težko je verjeti, da bi teh surovin danes ne dobili od nobenega teh virov. Obrati potrebujejo največ 300.000 ton železne in 80.000 ton drugih rud. Tako potrošnjo lahko krije n. pr. že rudnik Ljubija v FLRJ, ki pridobiva letno 450.000 ton železne rude, da o drugih in o ostalem inozemstvu sploh ne govorimo. K navedbi, da ni naročil, pa je treba pripomniti, da vlada danes na svetovnem trgu veliko povpraševanje za surovim železom in jeklom ter bi vodstvo podjetja, ki bi vztrajalo na takih opravičilih, zanikalo lastne trgovske sposobnosti. Ako pa so tu drugi razlogi, podobni tistim, ki so onemogočali obratovanje tržaških plavžev že pred vojno, bi bil tak postopek lastništva podjetja spričo velike brezposelnosti v mestu vse obsodbe vreden. Hkrati bi bil povod, da se postavi zahteva po prevzemu obrata s strani javne uprave, ki bi morala zagotoviti stoodstotno obratovanje in zaposlitev.

IZ ZGODOVINE ČEŠKEGA STEKLARSTVA

Proizvodnja nove vrste stekla predvidena v petletnem planu

PRAGA, (ATI) — Steklarstvo je poleg tekstilne in industrije usnja najstarejša panoga češke domače proizvodnje, ki se je v zgodovinskih čeških deželah (Češka, Moravska in Slezija) gojila že od XIV. stoletja. Stare češke izdelovalnice stekla — o pravih tovarnah se v tej dobi še ni moglo govoriti — so bile predvsem v velikih gozdovih čeških obmejnih krajev, kjer je bilo na razpolago dovolj lesa za izdelovanje oglja, kajti v tem času še ni bila znana moderna uporaba črnega ali pa rjavega premoga. Prve steklarne, kakor trdi znani češki zgodovinar Zigmund Winter, so bile v XIV. stoletju blizu mesta Vimperk na južnem Češkem in ob obronkih pogorja Krkonošev na severnem Češkem, pozneje so se pa steklarne množile vzdolž češke meje, zlasti v okolici današnjega mesta SOKOLOVO na severozapadnem Češkem in v ostalih mestih češkega Rudogorja. Razvoj te industrije je pa napredoval v smeri od čeških obmejnih krajev v notranjost dežele, tako da je bila prva steklarna v XVI. stoletju v glavnem mestu Pragi. V tej dobi so se skoraj izključno izdelovala cerkvena okna in pa steklo za dnevne potrebe, kjer je postopoma dosedanjo slido nadomestilo steklo.

Razvoj češkega steklarstva se je nadaljeval tudi v XVIII. stoletju, ko se pa po usodni bitki na Beli gori pri Pragi tej industriji v čeških deželah ni preveč dobri godilo. V XVIII. stoletju pa nastaja velik razvoj češke steklarske proizvodnje, ko je češko steklo zavzelo prvo mesto v svetovni proizvodnji. V tej dobi se je izvažalo češko steklo v vse države in na vse evropske dvore, zlasti v Španijo, Carigrad, Rusijo in prekomorske kolonije. Steklarski podjetniki so ustanovili v inozemstvu posebna samostojna skladišča steklarskih izdelkov, tako da je bil eksport češkega stekla največja in najbolj aktivna postavka tedanje avstro-ogrske zunanje trgovine. Češko steklarstvo so na začetku XIX. stoletja zelo poškodovale napoleonske vojne, s katerimi so bili številni inozemski trgi za češko steklo izgubljeni, poleg tega se je pa na svetovnih trgih pojavila zelo nevarna in močna francoska in angleška konkurenca. Evropske zapadne države so vabile češke steklarje v svoje države, kjer so jim dale na razpolago vse udobnosti, tako da je morala celo tedanja avstrijska cesarska vlada energično poseči. Osvobodila je češke steklarje od izpolnjevanja vojaških dolžnosti, podpirala delavstvo v steklarskih tovarnah, da so bili najbolj plačani in ustanavljala nove brusilnice stekla. Kljub temu pa se je v drugi polovici mnogo umetniških steklarjev izselilo iz čeških dežel v zapadno Evropo, kar je imelo za posledico, da je češko steklarstvo izgubilo svojo visoko umetniško raven in svojo nekdanjo gospodarsko prosperiteto.

V letu 1817 so iznašli v mestu Bor, ki je bilo v tej dobi središče češke steklarske industrije barvanje kristalnega stekla, kar je bil začetek znane jablonecke steklarske industrije (jablonecke bižuterije). Leta 1839 je bilo na Češkem 75 velikih steklarskih podjetij in 22 rafinerji stekla. Ponovno se je zboljšal izvoz čeških steklarskih izdelkov v Latinsko Ameriko, Levant, Nemčijo, Italijo in Španijo. Vrednost steklarske proizvodnje je znašala 9 milijonov zlatih goldinarjev, to je 35 odstotkov angleške in 50 odstotkov francoske proizvodnje. Češke steklarne so imele v prvi polovici XIX. stoletja svoje lastne podružnice v številnih evropskih pristaniščih in velikih mestih. Jablonecko steklarsko blago je postopoma postalo svetoven eksportni artikel. Leta 1912 je iznašal izvoz tega blaga 60 milijonov zlatih goldinarjev in v letih po prvi svetovni vojni okrog 600 milijonov Kč. Tudi po drugi svetovni vojni je jablonecko blago kakor steklo sploh ena izmed najvažnejših postavk češkoslovaškega izvoza, ki dosega letno skoraj tri milijarde Kčs.

V petletnem gospodarskem planu se bo proizvodnja češkega stekla še bolj povečala in začeli bodo proizvajati nove vrste stekla. Posebno zanimanje bo posvečeno povečani proizvodnji laboratorijskega in medicinskega stekla. V mestu Usti nad Labo na severnem Češkem bo prihodnje leto začela obratovati največja tovarna steklenic na svetu in njena kapaciteta bo zadoščala za potrebe večjega dela Evrope. Prav poseben interes bo posvečen znanstvenemu raziskovanju stekla. Ustanovljen bo poseben institut za steklarstvo, ki bo skrbel zato, da bo stara in slavna steklarska industrija korakala v prvih vrstah svetovnega razvoja na polju steklarstva.

Sindikat pomorščakov na Reki ima 23.350 članov

REKA, 28. — Na plenarnem zasedanju sindikalne zveze pomorščakov in pristaniških delavcev se je ugotovilo, da je število članov tega sindikata doseglo 23.350 napram 18.300 v prejšnjem letu. Preko 82% pristaniških in ladjedelniških delavcev je vpisanih v sindikat. Plenum je sklenil, da bo kongres sindikata pomorščakov ter pristaniških in ladjedelniških delavcev na Reki od 26. do 28. junija.

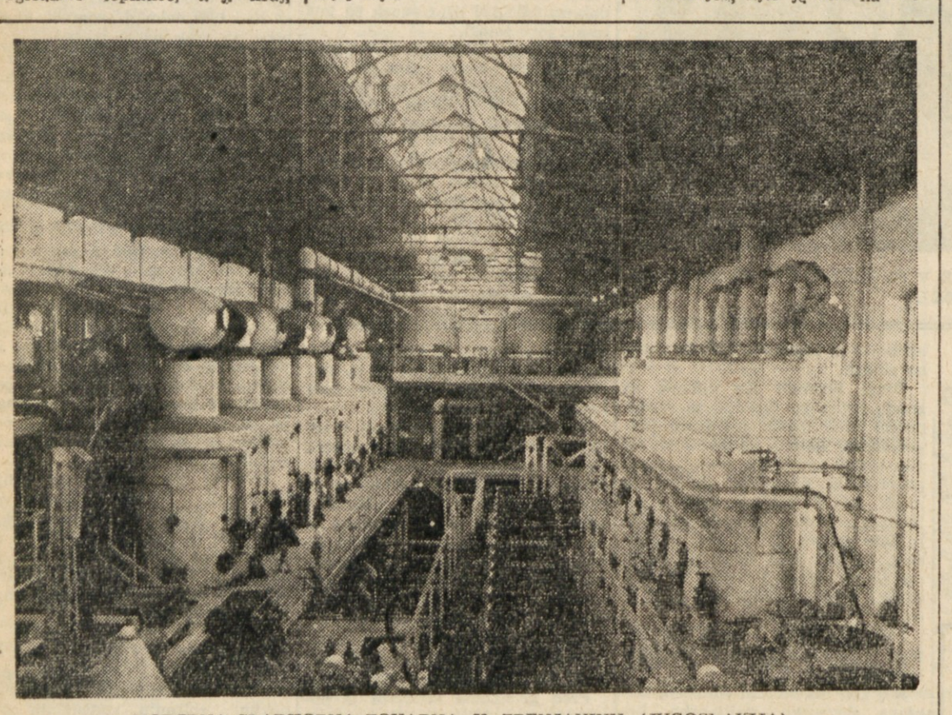

MODERNA SLADKORNA TOVARNA V ZRENJANINU (JUGOSLAVIJA).

ANABELA BUCHAR — 1

Resnica o ameriških diplomatih

(Priloga revije „Novoje vremja" št. 11., marec 1949)

Posvečeno spominu moje matere.

Uvod izpod peresa pisateljice

Preteklo leto je prineslo v moje življenje velik prevrat. Čeprav po rodu Američanka, z vsem srcem navezana na svojo domovino, kateri sem služila iskreno in nesebično, sem se odločila, da ostanem v deželi, ki sem jo prej le slabo poznala, a katero sem potem spoznala in vzljubila v dneh bivanja v njej. Napačno bi bilo mišljenje, da sem se z lahkoto odločila za ta korak

Dolgo in mučno sem premišljevala vse okoliščine, ki so me silile k njemu, kot tudi tiste, ki so me od njega odvračale. In če so kljub temu zmagale prve, so bili zato globoki vzroki.

Moji znanci iščejo vzrokov v mojem osebnem življenju, kar pa ne odgovarja stvarnosti. V resnici so ti vzroki popolnoma objektivnega značaja. Odločila sem se, ko sem prišla do prepričanja, da peljejo mojo domovino in z njo ves svet v strašno katastrofo krogi, ki vladajo.

To prepričanje si nisem ustvarila takoj in ne na osnovi besed, pamfletov organizacij in ljudi, ki se bore za mir, toda na osnovi svojega neposrednega, vsakdanjega seznanjanja z delom v zunanjem ministrstvu v Washingtonu in na ameriškem poslaništvu v Moskvi v roku skoraj treh let. V Washingtonu in v Moskvi sem videla, kako postopoma zastavljajo naši diplomati, ki odgovarjajo za zunanjo politiko ZDA. svoje delo tako. da bi izzvali novo svetovno katastrofo. Ostrina njihove politike se je vedno obračala in se obrača proti Sovjetski zvezi, katera je izpodkopavala (kot sem jaz dobro razumevala.) in izpodkopuje njihovo razdiralno delo, s katerim rušijo mir in uničujejo stremljenje narodov k boljšemu in srečnejšemu življenju.

Ti diplomati so si osvojili resnico, da je Sovjetska zveza ona, ki ne dopušča ameriškim bogatašem, da bi zagospodarili nad svetom. Zaradi tega menijo oni, da je treba predvsem spraviti ob ugled Sovjetsko zvezo. Predpisujejo ji napadalne namene, da bi na ta način opravičili vojne priprave proti njej. Za časa mojega dela v zunanjem ministrstvu in na poslaništvu v Moskvi sem se prepričala, da usmerja vodstvo teh ustanov vse svoje napore za dosego tega cilja.

Naravno je, da je morala pred menoj vstati dilema - molči in slepo izpolnjuj ukaze vojnih hujskačev, sedečih v zunanjem ministrstvu in na poslaništvu v Moskvi in deli z njimi vso strašno odgovornost pred narodi vsega sveta, ali pa povzdigni svoj glas proti njihovemu groznemu delu. Toda moji protesti v samem poslaništvu bi bili glas vpijočega v puščavi. Zaradi tega sem se morala odločiti za učinkovitejši korak, to je za tak korak, ki mi bo dal vse možnosti, da se resnično vključim v borbo proti vojnim netilcem. Toda zato sem morala preko vseh osebnih predsodkov in sentimentalnosti in sem tudi šla.

Odpovedala sem službo v poslaništvu in ostala sem v Sovjetski zvezi, kjer se lahko po svojih močeh in sposobnostih udeležujem v skupni borbi za mir in za srečnejšo prihodnost narodov.

Pričujoča knjiga je rezultat mojega dolgega občevanja z ljudmi, od katerih pričakuje ameriško ljudstvo, da bodo vzdrževali in razvijali najboljše odnose s sosednimi deželami in med njimi tudi s Sovjetsko zvezo, ki je s svojo borbo proti nevarnosti fašizma napravila človeštvu neprecenljivo uslugo. Toda to, kar sem videla v zunanjem ministrstvu in na poslaništvu ZDA v Moskvi, je v kričem nasprotju s pričakovanjem ameriškega ljudstva. Videla sem, kako visi nad človeštvom Damokljev meč, kako se spušča vse niže in niže ter grozi, da se bodo milijoni ljudi znova zadušili.

Zaradi tega ne morem molčati.

PRVO POGLAJE

Moje delo v obveščevalni službi

Rodila sem se v družini, ki je imela veliko otrok, v državi Pensilvaniji nedaleč od mesta Pitsburga. Moji starši, kot mnogi drugi prebivalci pitsburškega okraja, so se izselili iz Evrope v Združene ameriške države — deželo bogastva in čudovitih možnosti. Šli so za srečo in boljšim življenjem.

Kot drugi izseljenci, ki so prišli v Ameriko, so tudi moji starši kmalu po prihodu razumeli, da so jih prav za prav uvozili, zato da bi jih izkoriščali. Pripadali so blagu, znanem pod imenom «cenene delovne roke» in gospodarji (tovarnarji), ki so kupili njih delo, so imeli do njih tak odnos, kot je odnos do surovine, kot je odnos do železne rude in premoga, ki sta neobhodna za proizvodnjo jekla v tem središču ameriške premogovne in kovinarske industrije.

Mnogi vseljenci niso vzdržali strašnega izkoriščanja in popolne brezpravnosti. Srečnejši so vračali domov v Evropo, drugi so ostali vse življenje težaki in umirali v mnogih primerih v brezkrajni revščini. Moji roditelji so si ustvarili zato, ker je bilo v družini veliko delovnih rok, in za ceno neverjetnih naporov več ali manj znosno življenje na farmi pitsburškega okraja.

Ko sem dovršila srednjo solo, sem sklenila, da hočem za vsako ceno na univerzo. V Ameriki ne prejemajo študentje državne štipendije, zaradi tega sem bila primorana poleg študija delati, zato da sem se vzdrževala in plačevala šolanje. Tako sem bila kot pretežna večina ameriških visokošolcev prisiljena, da si služim kruh skozi vsa leta univerzitetnih študij. Po štirih težkih, trudapolnih letih, v katerih se mi je pogosto vsiljevala misel na to, če bom našla delo po dokončanem šolanju, sem dovršila univerzo in si pričela iskati prostor v življenju.

Nekaj časa sem delala v različnih ustanovah, za časa vojne pa sem delala v ameriških obveščevalnih organizacijah in v zunanjem ministrstvu, a po končani vojni sem bila poslana na delu v Moskvo na ameriško poslaništvo.

To je v kratkem ves moj življenjepis. Sam na sebi ne predstavlja ničesar in je samo priča tega, da sem ena izmed nekaj desetin milijonov Američanov, otrok vseljencev, ki so prišli iz Evrope v ZDA; ena izmed stoštiridesetih milijonov «navadnih» ameriških prebivalcev, ki imajo v marsičem isto preteklost in analogične doživljanje v sedanjosti.

Sredi številnih ljudi, s katerimi sem prišla v ZDA v dotiko — bodisi doma, v šoli, na univerzi, po različnih službah v New-Yorku in Washingtonu, so bili le redki, ki ne bi v preteklosti ali sedanjosti preživljali tegob in pomanjkanja.

Med evropskimi prebivalci je silno razširjeno mišljenje, da so v Združenih državah vsi gospodarsko dobro preskrbljeni in da se jim ni treba bati jutrišnjega dneva ter da imajo ameriški otroci brezskrbno in srečno mladost. To pa je tako daleč od resnice, kakor je oddaljeno sonce od zemlje.

Sele ko sem delala v zunanjem ministrstvu v Washingtonu in poslaništvu v Moskvi, sem prišla v dotiko z mladimi ljudmi, ki so izhajali iz bogatih družin ter rastli v razkošju in brezskrbnosti. Bili so tako daleč od resničnega ameriškega življenja, kot da bi živeli na drugem planetu. Oni pripadajo popolnoma drugemu svetu kot mi ostali, ki sestavljamo večino naroda.

Čeprav sem vse življenje živela skromno, mi je bilo vendarle v marsičem bolje kot večini Američanov mojega rodu. Posrečilo se mi je dovršiti univerzo, medtem ko je večina mojih tovarišev in znancev že davno bila primorana zapustiti šolo in iti na delo v rudnike, livarne, skladišča, trgovine in tovarne pitsburškega okraja. Večina jih dela tam še sedaj, meni pa se je posrečilo najti «primerno delo».

Po končani univerzi sem nekaj časa delala v posameznih trgovskih tvrdkah, toda to delo me ni zadovoljevalo. Silno sem si želela, da bi se po svojih močeh udeležila vojne proti fašistični Nemčiji. Tistemu času primerno so mi ponudili delo v obveščevalni službi zračne vojne flote ZDA. Pristala sem na to in bila sprejeta.

V tej organizaciji sem nekaj časa delala v oddelku, ki se je bavil z meteorologijo in s pripravo zemljevidov za napadalno letalstvo, toda kmalu so me premestili. Prišla sem v osnovno ameriško obveščevalno organizacijo — Upravo strateških služb USS in bila sem nameščena v oddelku «tujih narodnosti» USS. Moja služba je bila v skrbnem proučevanju časopisov in revij, ki izhajajo v ZDA v tujih jezikih, zlasti tiska, ki izhaja v slovanskih jezikih. Po tem tisku sem morala sestavljati preglede in poročila o delovanju različnih slovanskih organizacij, ki obstajajo v ZDA, predvsem onih, ki so progresivno usmerjene. V svojih poročilih sem morala tudi vnašati predloge, kako bi te organizacije izkoristili za izpopolnitev obveščevalnih nalog USS.

(Nadaljevanje sledi)

UREDNIŠTVO: ULICA MONTECCHI št. 6, III. nad. — Telefon št 93-808 — UPRAVA: ULICA R. MANNA št. 29 — Telefonska številka 8351. OGLASI: od 8.30-12 in od 15-18. tel. 83-51. Cene oglasov: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca: trgovski 40, finančno-pravni 60, osmrtnice 70 lir. Izdaja ZALOŽNIŠTVO TRŽAŠKEGA TISKA D. Z O. Z. — TRST. — Odg. urednik STANISLAV RENKO. — Tiska Tržaški tiskarski zavod. — NAROČNINA: Cona A: mesečna 260, četrtletna 750, polletna 1400, celoletna 2800 lir; Cona B: 144, 414, 792, 1440 jugolir; FLRJ: 55, 165, 330, 650 din. Poštni tekoči račun za STO-ZVU: «Založništvo tržaškega tiska, Trst 11.5374 — Zastopstvo Založništva tržaškega tiska v Ljubljani, Tyrševa c. 34. PODRUŽNICE: Gorica, Svetogorska ul. 42 - Tel. 749 — Koper, ul. Battisti 301/a - Tel. 70